

Program Wychowawczo- Profilaktyczny

Preambuła

Okres szkolny to dla młodego człowieka istotny czas, podczas którego kształtuje się jego poczucie tożsamości oraz osobowości. Zmiany zachodzą na drodze zdobywania nowego doświadczenia, uzyskiwania umiejętności i wiedzy. Poza zmianami poznawczymi, intelektualnymi, obserwuje się również szereg zmian natury biologicznej, które pojawiają się wraz z oddziaływaniem hormonów i związanych z tym zmianami emocjonalności człowieka.

Przed dorastającymi uczniami stoją również zadania związane z socjalizacją, czyli nawiązywanie relacji interpersonalnych ze swoim otoczeniem, umiejętności wyznaczania własnych i respektowania granic innych ludzi, zdolności zaspokajania potrzeb akceptacji oraz odkrywania i rozwijania własnych pasji i zainteresowań. Jest to czas, kiedy uczniowie kształtują swój światopogląd, formułują postawy moralne a także określają swój aktualny styl i sposób na życie. Trudności, z którymi spotyka się młody człowiek w okresie dojrzewania, mogą przyczynić się do pojawiania się zachowań z grupy zachowań ryzykownych. Z powodu wielości zachodzących w tym samym czasie zmian, młody człowiek może czuć się zagubiony czy osamotniony i dlatego będzie szukać wsparcia i akceptacji innych ludzi. Tutaj zadaniem rodziców i nauczycieli dzieci jest wspieranie ich podczas tego okresu. Nie należy dopuścić do sytuacji, w której młody człowiek zostaje zmuszony do szukania aprobaty i zrozumienia w grupach zewnętrznych, których pobudki do działania mogą okazać się dalekie od oczekiwanych. Pozytywne, prawidłowo ukierunkowane wsparcie w procesie dojrzewania, ułatwia zdobywanie optymalnych doświadczeń i wiedzy o świecie w kontrolowanych, najkorzystniejszych warunkach.

Opracowany Program Wychowawczo-Profilaktyczny jest zbiorem działań, które mają za zadanie wspomagać i kształtować prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Ich celem jest zapobieganie pojawieniu się i rozwojowi danego niekorzystnego zjawiska w konkretnej sytuacji i grupie społecznej, jak też promowanie alternatywnych, pozytywnych zjawisk, form spędzania czasu w stosunku do tych, które usiłuje się wyeliminować.

W społeczności szkolnej należy wyróżnić wiele symptomów, które mogą wskazywać na istnienie problemów. Do najpoważniejszych, ale zarazem najłatwiej zauważalnych wskaźników występujących wśród uczniów należą:

- występowanie agresji słownej i fizycznej,
- problemy w nauce, brak motywacji do przyswajania nowej wiedzy, niskie potrzeby i aspiracje edukacyjne,
- opuszczanie godzin lekcyjnych bez usprawiedliwienia, wagary oraz spóźnienia na zajęcia lekcyjne,
- kłopoty w samodyscyplinie i czynnościach samoobstugowych,
- powiększająca się liczba dzieci z deficytami rozwojowymi, trudnościami dydaktycznymi,
- powiększająca się liczba uczniów z problemami rodzinnymi (tj. alkoholizm, zażywanie niedozwolonych substancji, hazard, bezrobocie, bieda) bądź tych którzy funkcjonują w rodzinach zaburzonych (tj. rodziny niepełne, rodziny rozbite, rodziny wielodzietne, eurosieroctwo, sieroctwo, trudności w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, przemoc w rodzinie)

Zadaniem szkoły jest prowadzenie ciągłej ewaluacji wskazanych zjawisk poprzez gromadzenie i przetrzymywanie dokumentacji badawczej, wywiadów wychowawczych oraz informacji na temat warunków społecznych i materialnych danej rodziny.

Zdajemy sobie również sprawę, że poza już wskazanymi czynnikami indywidualnymi i społecznymi na jakość życia oraz sukces edukacyjny szkoły mają wpływ poszczególne czynniki ryzyka tj.:

- kryzys autorytetów,

- dostępność środków psychoaktywnych,
- moda na spożywanie substancji zabronionych – narkotyki, dopalacze, leki, alkohol, nikotyna, itp.,
- brak wiedzy na temat szkodliwości zażywania substancji zakazanych oraz skutków ich przyjmowania,
- brak właściwych wzorców rodzinnych,
- naciski środowiska rówieśniczego na zachowania społecznie nieakceptowane,
- konflikty rówieśnicze i/lub środowisko, w którym zaburzone jest poczucie bezpieczeństwa,
- brak wsparcia, zainteresowania w rodzinie lub istnienie niewłaściwych wzorców rodzinnych,
- niekontrolowane przyswajanie wzorców czerpanych z mediów tj. telewizja, Internet,
- stres i niepowodzenia edukacyjne,
- brak zdolności do kompensowania stresu,
- brak nawyku aktywnego odpoczynku,
- zbyt duże obciążenie obowiązkami edukacyjnymi – mnogość „obowiązkowych” zajęć fakultatywnych,
- nieprzestrzeganie norm dotyczących higieny pracy i higieny osobistej, itp.

Proponowany przez nas Program Wychowawczo-Profilaktyczny składa się z wielu części, a każda z nich ma na celu zapobieganie pojawianiu się bądź ograniczenie występowania czynników ryzyka. Wychodzimy z założenia, że silna więź emocjonalna ucznia ze szkołą, a także nawiązanie współpracy i trwałej relacji pomiędzy pracownikami szkoły, a opiekunami uczniów, jest w stanie w znacznej mierze przeciwstawić się podobnym zagrożeniom. Wspólne działanie na polu rodzinnym i szkolnym może przynieść zamierzony efekt w momencie, gdy ustalono wspólne cele, a obie strony dialogu traktują się po partnersku. Celem prowadzonych działań wychowawczo-profilaktycznych jest dostarczenie narzędzi, które wzmocnią poczynania szkoły, a w konsekwencji doprowadzą do osiągnięcia sukcesu na wybranym polu. Z tego powodu przedstawione działania zgodne są ze standardami kompetencji w procesie kształcenia w zakresie zdrowia publicznego, które zostały określone w 1999 roku przez Międzynarodową Organizację Zdrowia (WHO). Zapis informuje, że jednym z celów działalności jest praca ze społecznością i dla społeczności. W przypadku społeczności szkolnej należy do niej zaliczyć wszystkie jednostki, które mają swój wkład w procesie edukacyjnym tj. uczniowie, nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły, pozostali pracownicy szkolni, rodzice, opiekunowie dzieci oraz organizacje lokalne. Wszystkie wymienione jednostki stanowią niezastąpione ogniwo w procesie edukacyjnym i z tego powodu zostały wcielone w działania prewencyjne proponowane szkole.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz.U. 2017 poz. 356) reguluje działania wychowawczo-profilaktyczne jakie powinny zostać spełnione przez każdą placówkę szkolną. Proponowane przez nas rozwiązania odwołują się do opisanej tam podstawy programowej oraz celów wychowawczych.

Istotne wymagania nałożone na szkołę a wynikające z w/w Rozporządzenia:

- Informują, że każdemu uczniowi powinno proponować się zindywidualizowane wspomaganie rozwoju, czyli taki który jest dostosowany do jego potrzeb i możliwości. Niezależnie czego dotyczą trudności, z którymi spotyka się uczeń (np. trudności w nauce, posiadanie niepełnosprawności fizycznej czy intelektualnej w stopniu lekkim) zajęcia powinny zostać dostosowane specjalnie do jego zdolności psychofizycznych oraz tempa uczenia się.
- Innym zakresem odpowiedzialności powierzonym szkole jest prowadzenie działań z zakresu doradztwa zawodowego, które przygotowują uczniów do wyboru zgodnego z ich możliwościami i aspiracjami kierunku kształcenia i przyszłego zawodu.
- W nowej podstawie programowej edukacja zdrowotna odgrywa znaczącą rolę. Kształtowanie postaw prozdrowotnych uczniów, dbanie o zdrowie i bezpieczeństwo swoje i innych osób, budowanie prawidłowych nawyków żywieniowych oraz postaw do aktywności fizycznej powinno stać się częścią profilaktyki.
- Nowa podstawa programowa kładzie duży nacisk na rozwijanie postaw obywatelskich, patriotycznych i społecznych u dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. Celem placówek szkolnych jest rozbudzanie i/lub wzmacnianie tożsamości narodowej poprzez przybliżanie historii, tradycji lokalnych i narodowych oraz zachęcanie do aktywnego uczestnictwa w codziennym życiu społeczności lokalnej i środowisku szkolnym.

Wszystkie proponowane przez nas działania, poza oczywistą promowaną tam tematyką, mają również na celu ułatwienie uczniom nabywania umiejętności życia w społeczeństwie, dążą do socjalizacji jednostki. W związku z tym ich celem jest usprawnienie komunikacji, współpracy w grupie (również w środowiskach wirtualnych), ale również pozwalają na rozwijanie zdolności indywidualnej oraz zespołowej pracy czy organizacji i zarządzanie zespołami. Dzięki takiej różnorodności zajęć młodzi ludzie poza zdolnościami socjalizacyjnymi rozwijają również swoją kreatywność oraz przedsiębiorczość, co pozwala na wprowadzanie bardziej innowacyjnych rozwiązań w trakcie kształcenia młodych ludzi, które odpowiednie są do poziomu ich aktualnego rozwoju.

Bardziej innowacyjne działania zakładające pracę projektową uczniów, umożliwiają im większą ekspresję ich kreatywności oraz mają wpływ na zwiększenie samodzielności i odpowiedzialności wszystkich uczestników procesu, dzięki czemu będą mogli sami wpływać na kształtowanie procesu uczenia. Kierowanie własnym rozwojem zakłada zarówno pracę indywidualną jak i pracę grupową w zespole klasowym. Dzięki temu uczniowie mają możliwość odkrywania siebie i rozwijania zdolności socjalizacyjnych, w tym zdolność do komunikowania się, skutecznego przekazywania własnych myśli, słuchania, a nie jedynie słyszenia swoich rozmówców, efektywnego rozwiązywania sytuacji konfliktowych oraz radzenie sobie w sytuacjach trudnych. Metoda pracy projektowej, która może mieć charakter pracy indywidualnej lub zespołowej, pozwala nauczycielom na łączenie kilku zagadnień, a nawet przedmiotów szkolnych w jeden projekt. Dzięki takiemu rozwiązaniu praca uczniów będzie miała bardziej kompleksowy charakter, gdyż wymaga spojrzenia na dane zagadnienie pod wieloma aspektami. Nad pracą projektową ucznia bądź grupy uczniów czuwają z góry przypisani nauczyciele, a sam czas jego działania jest nieograniczony. Oznacza to, że projekt może trwać tydzień, miesiąc, a jeśli istnieje taka potrzeba to nawet cały rok.

Ponadto cele edukacyjne opisane w nowej podstawie programowej zakładają, że w szkole podstawowej będzie kładło się duży nacisk na integralny rozwój biologiczny, poznawczy, emocjonalny, społeczny oraz moralny uczniów. Dzięki odkrywaniu przez dziecko własnych możliwości oraz gromadzenie własnych

doświadczeń następuje proces jego wychowania. Młody człowiek podejmując się działania zawsze może liczyć na wsparcie swojego nauczyciela. Nauka będzie prowadzona poprzez wykonywanie prostych czynności, ciągłą praktykę oraz podejmowanie intelektualnych wyzwań. W efekcie takiego wsparcia oraz zaspakajania swoich naturalnych potrzeb rozwojowych dziecko osiąga dojrzałość do podejmowania nauki na następujących po sobie etapach edukacyjnych.

Przedstawione przez nas propozycje tematyczne Programu Wychowawczo-Profilaktycznego zgodne są z wskazanymi celami programowymi oraz wiekiem młodych ludzi.

Misja i wizja szkoły

1. Misja szkoły:

Każdego dnia wspólnie pracujemy na sukces naszych uczniów i zadowolenie rodziców, a wskaźnikiem tego jest ich satysfakcja i prestiż naszej szkoły w środowisku. Priorytetem w naszej szkole jest wysoka efektywność kształcenia, przygotowanie do dalszej edukacji, zapewnienie warunków wszechstronnego rozwoju każdego ucznia.

2. Wizja szkoły:

Jesteśmy szkołą nowoczesną, bezpieczną i przyjazną. Pracujemy jako zespół, szanując i wspierając się nawzajem. Uczymy kreatywności, z jednoczesnym naciskiem na odpowiedzialność za własne decyzje. Jesteśmy otwarci na świat i zmiany w nim zachodzące, chętni do czerpania z jego dorobku naukowego i kulturowego.

Nasza szkoła jest zakorzeniona w tradycji lokalnej i narodowej. Kształcimy swoich wychowanków w oparciu o szacunek do drugiego człowieka, poszanowanie systemu wartości, dziedzictwa kulturowego i historycznego.

Każdy uczeń w naszej szkole osiąga sukces na miarę swoich możliwości, uczy się żyć w środowisku i dla środowiska. Kształtujemy w uczniach wrażliwość na dobro, prawdę i piękno. Najwyższym dobrem jest dla nas uczeń.

Model absolwenta

Absolwent Szkoły jest Polakiem umiejącym żyć godnie i poruszać się w otaczającym go świecie oraz:

- 1) jest przygotowany do podjęcia nauki na wyższym szczeblu edukacji;
- 2) czerpie radość z nauki;
- 3) przestrzega ogólnie przyjętych wartości moralnych;
- 4) potrafi samodzielnie podejmować decyzje i ponosić ich konsekwencje;
- 5) potrafi wyrażać i uzasadniać własne zdanie;
- 6) zgodnie współpracuje z innymi;
- 7) jest ciekawy świata i wrażliwy na drugiego człowieka;
- 8) jest życzliwy i tolerancyjny, szanuje godność własną i drugiego człowieka;
- 9) rozumie wartość uczenia się i potrzebę własnego rozwoju;
- 10) dba o zdrowie psychiczne i fizyczne oraz o bezpieczeństwo własne i innych;
- 11) potrafi wykorzystać wiedzę w sytuacjach życiowych.

Spis treści:

Część I: Budowanie pewności siebie, kształtowanie zaradności życiowej i wartości finansowych

Część II: Budowanie świadomości i przynależności narodowej

Część III: Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole

Część IV: Współpraca z rodzicami

Część V: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży

Część VI: Samobójstwa i zachowania autoagresywne

Część VII: Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy

Część VIII: Wychowanie do wartości

Część IX: Zdrowy tryb życia, ochrona środowiska i klimatu

Część X: Społeczność szkolna – bezpieczeństwo w społeczności szkolnej i trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Część XI: Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci

Część XII: Cyberprzemoc

Część XIII: Środki psychoaktywne

Część XIV: Prawidłowe relacje rodzinne, a rozbite rodziny, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie

Część I: Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej i wartości finansowej

Budowanie pewności siebie i kształtowanie zaradności życiowej” ma na celu: uświadamianie zagadnienia pewności siebie, techniki budowania pewności siebie, odkrywanie własnej osobowości, rozwijanie zainteresowań, odnajdywanie swoich mocnych stron, angażowanie uczniów w organizację wydarzeń, imprez, organizację wyjazdów, wycieczek.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Zajęcia integracyjne.	<ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia indywidualne i grupowe, - ćwiczenia integrujące klasy uczniowskie, - ćwiczenia aktywizujące. 	wychowawcy klasy, nauczyciele ucący poszczególnych przedmiotów	Na bieżąco	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia integracyjne dla klas pierwszych na początku roku szkolnego. Organizowanie wycieczek aby zintegrować grupę. • wspólne wyjścia poza teren szkoły – zajęcia mogą łączyć kilka różnych celów np. integrowanie uczniów wraz z rozwijaniem w nich zdolności odczuwania i interpretowania sztuki (spektakle teatralne), czy uczenia poszanowania i zrozumienia natury (wyjście do lasu) oraz historii swojej okolicy (przejście szlakiem pomników postawionych w najbliższej okolicy); 				
1. Poznanie siebie oraz skupienie się na odkrywaniu własnych zdolności oraz aspiracji życiowych. 2. Praca nad adekwatnym poczuciem własnej wartości. 3. Uświadamianie skąd się biorą pieniądze poszukiwanie skutecznych sposobów na ich zarabianie. 4. Podnoszenie poziomu wiedzy na temat oszczędzanie i dlaczego jest ono konieczne.	<ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia indywidualne i grupowe, - zajęcia wychowania fizycznego, - zajęcia warsztatowe, - mini wykłady, - dramy, 	Wychowawcy klas, Nauczyciele wf-u, psycholog	Na bieżąco	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia których celem jest samopoznanie i budowanie własnej wartości: <ul style="list-style-type: none"> ○ podczas wychowania fizycznego nauczyciel prowadzi zajęcia pozwalające uświadomić uczniom posiadane przez nich zdolności fizyczne oraz zaznajamia ich z predyspozycjami ich ciała. Uczniowie rozmawiają na temat możliwości fizycznych człowieka oraz starają się stworzyć dopasowany 				

<p>5. Zapoznanie uczniów z podstawowymi zwrotami finansowymi: oszczędności, budżet domowy, konto bankowe, karta płatnicza, pożyczka/kredyt.</p>	<p>indywidualnie do swoich potrzeb program ćwiczeń fizycznych (nauczyciel promuje zdrowe i swobodne zachowywanie się we własnej skórze oraz akceptowanie własnego ciała). Zajęcia mają na celu zachęcić mniej aktywnych uczniów do podjęcia wysiłku i zaangażowania w wykonywanie ćwiczeń podczas prowadzonych zajęć oraz w czasie wolnym. Podczas zajęć nauczyciel tłumaczy jakie znaczenie dla rozwoju poznawczego i emocjonalnego ma podejmowanie wysiłku fizycznego;</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ trening asertywnego zachowania się – uczniowie zapoznają się ze sposobami komunikowania się z innymi ludźmi. Rozumieją dlaczego asertywny styl prowadzenia dialogu jest lepszy niż inne; ○ na zajęciach z wychowawcą omówić metodę trzech słoików z napisami: Wydawanie, Oszczędności, Pomoc innym. 			
<p>1. Podnoszenie poziomu kompetencji społecznych.</p>	<p>- praca indywidualna i grupowa, - treningi, warsztaty,</p>	<p>psycholog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • psycholog prowadzi szereg zajęć, które pomogą pozytywnie wpłynąć na poziom inteligencji emocjonalnej uczniów np. gry polegający na określeniu co dany gest, mimika, spojrzenie, czy kombinacja tych elementów mogła oznaczać. Uczniowie zapoznają się z terminem empatia oraz rozumieją różnicę pomiędzy empatią, a syntonią, altruizmem, litością czy miłością; 				
<p>1. Nauka opanowania stresu bądź wykorzystania sytuacji stresowych na swoją korzyść. 2. Umiejętne rozwiązywanie konfliktów i reagowanie w sytuacjach trudnych.</p>	<p>- ćwiczenia indywidualne i grupowe, - pogadanki.</p>	<p>Wychowawcy klas, psycholog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie młodzieży czym jest stres, wytłumaczenie jego genezy oraz skutków, które ze sobą niesie. Uczniowie dowiadują się w jakich sytuacjach może on działać korzystnie, a kiedy stanowi zagrożenie. 				

<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie postawy życiowej w społeczeństwie lokalnym. 2. Budowanie zaradności życiowej. 3. Nauka samodzielnego podejmowania aktywności/ inicjatywy. 4. Rozwijanie uczniowskich zainteresowań. 	<ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia indywidualne i grupowe, - przedstawienia, prezentacje, wystąpienia, itp., - lekcje wychowawcze, - praca projektowa. 	<p>Wychowawcy klas, nauczyciel prowadzący doradztwo zawodowe</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie zapoznają się z zasadami dobrego wychowania • uczniowie poznają zasady poprawnego ubioru oraz ich wpływ na wywieranie pierwszego wrażenia u drugiego człowieka • prowadzenie działań psychoedukacyjnych, których celem jest możliwość dokonania przez uczniów świadomego wyboru dalszej drogi życiowej: prowadzenie całorocznego doradztwa zawodowego, umożliwiającego odkrycie słabych i mocnych stron uczniów, ich aktualnych predyspozycji zawodowych, aspiracji i możliwości: • zajęcia uczące uczniów samodzielnego, krytycznego myślenia prowadzone na podstawie wyboru kilku zagadnień aktualnych dla współczesnego świata. Uczniowie, pracując w grupach, przygotowują swoje stanowiska na zadany temat oraz zbierają dowody, które mają bronić ich tezę; 				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów dzieci. 2. Spotkania z wychowawcą oraz utrzymywanie stałej i poprawnej relacji na linii nauczyciele-rodzice/ opiekunowie dzieci. 3. Zaangażowanie rodziców w działalność szkolną. 	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania z wychowawcą, - pogadanki. 	<p>Wychowawcy klas, psycholog, pedagog</p>	<p>Raz na semestr</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rodzice/opiekunowie dzieci czuwają nad tym, aby ich pociechy wykazywały właściwą postawę charakteryzującą się wysoką kulturą osobistą oraz sumiennie realizowało obowiązek szkolny; • rodzice/opiekunowie utrzymują regularny kontakt z wychowawcą klasy, wykazują zainteresowanie aktualnym stanem wiedzy swoich pociech oraz w razie zaistnienia potrzeby sami podejmują kontakt z konkretnym nauczycielem, wychowawcą klasy czy dyrektorem; • rodzice/opiekunowie angażują się w działania realizowane przez szkołę tj. akademie i uroczystości szkolne, konkursy, wydarzenia, imprezy klasowe i szkolne; • rodzice/opiekunowie uczniów, których pociechy wykazują specyficzne trudności wychowawcze pozostają w stałym kontakcie z pracownikami szkoły i podejmują się wspólnych działań w celu polepszenia aktualnej postawy dzieci i młodzieży. Zadaniem wychowawców klas jest ułatwienie im tego kontaktu bądź wskazanie alternatywnych form szukania wsparcia; 				

1. Nawiązanie współpracy z organizacjami, instytucjami, osobami fizycznymi nie związanymi bezpośrednio ze szkołą.	- spotkania za specjalistami danej tematyki.	Pedagog, psycholog	W miarę potrzeb	Dyrekcja szkoły
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie współpracy w zakresie realizacji omawianych działań profilaktycznych z: <ul style="list-style-type: none"> ○ Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, ○ z ośrodkami kulturalnymi w swojej miejscowości, ○ rodzicami/ opiekunami prawnymi uczniów, ○ instytucjami i organizacjami edukacyjnymi, ○ osobami fizycznymi, ○ służbami porządku publicznego. 				

Część II: Budowanie świadomości i przynależności narodowej

Budowanie świadomości przynależności narodowej oraz kształtowanie postaw patriotycznych służy nabywaniu identyfikacji z narodem i kulturą, które z kolei przygotowują do życia w danym społeczeństwie. Wychowanie w młodych ludziach odpowiedniej, patriotycznej postawy wymaga czasu i konsekwentnych, ciągłych starań. Z tego powodu działalność dydaktyczno-wychowawcza jest niezbędna w codziennym życiu młodego człowieka a równocześnie jest obowiązkiem spoczywającym na barkach nauczycieli, bez względu na ich wiarę czy preferencje polityczne.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnoza preferowanych przez uczniów wartości.	- omówienie otrzymanych wyników, - opracowanie działań profilaktycznych i wychowawczych,	psycholog	Raz w roku	Cała społeczność szkolna
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> Rada Pedagogiczna przy współpracy z Radą Rodziców tworzy propozycję działań wychowawczo-profilaktycznych mających na celu wspieranie postawy patriotycznej u dzieci i młodzieży szkolnej, podjęcie działań interwencyjnych mających na celu zmianę aktualnego, niekorzystnego stanu wyznawanych wartości; 				
1. Kształtowanie osobowości ucznia.	- godziny wychowawcze, - „spotkania w kulturą”.	Wychowawcy klas	W miarę potrzeb	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> przygotowanie do rozpoznawania wartości moralnych: <ul style="list-style-type: none"> uczenie uczniów wrażliwości dzięki prowadzeniu zajęć mających związek z kulturą i sztuką. Organizowanie wyjazdów na wydarzenia kulturalne tj. wyjścia do teatru, muzeum, filharmonii, pokazy sztuki, wyjścia do GOK 				

1. Uświadamianie istoty przynależności do narodu.	- godzina wychowawcza, - plakaty, postery.	Wychowawcy klas	W miarę potrzeb	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia mające na celu uświadomienie swojej przynależności narodowej. Podczas zajęć uczniowie dyskutują nad tym co cenią w swoim narodzie i Polakach. Młodzi ludzie wskazują pozytywne cechy, które wyróżniają nas na tle innych narodów i powodują, że powinniśmy czuć się dumni z faktu bycia Polakami; • „Polska biało-czerwona” – zajęcia poświęcone symbolom narodowym, ich historii, znaczeniu oraz szacunku do nich; 				
1. Budowanie więzi kulturowo- etnicznej. 2. Promowanie społeczności lokalnej.	- wykłady, warsztaty,	Wychowawcy klas, nauczyciele z historii i języka polskiego	W miarę potrzeb	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obchodzenie w szkole uroczystości tj.: <ul style="list-style-type: none"> ○ wieczór andrzejkowy, ○ Święto Konstytucji 3 Maja, ○ Święto Niepodległości, ○ Dzień Patrona Szkoły, ○ Dzień Edukacji Narodowej, ○ Wigilia klasowa, ○ Mikołajki, ○ inne uroczystości upamiętniające ludzi będących wzorami do naśladowania <p>Obchodzenie uroczystości pozwoli uczniom poznać genezę powstania święta, historię wydarzeń i/lub zapoznać się z osobami, które stanowią wzór do naśladowania.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ „tydzień z historią” – uczniowie pracując w grupach przygotowują plakaty na temat dawnych obrzędów i zwyczajów ludowych tj. Święto Marzanny, Śmigus-dyngus, Kolęda, Pastorałka, Dożynki, Pisanki, Zaduszki, itp. • zachęcanie uczniów do aktywnego uczestnictwa w konkursach lokalnych, wojewódzkich i krajowych z tematów związanych z poprawną polszczyzną oraz historią naszego kraju, konkursach krasomówczych i recytatorskich; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • podczas zajęć muzycznych uczniowie zapoznają się z pieśniami patriotycznymi, które później prezentowane są podczas akademii; 			
1. Poznanie historii lokalnej społeczności.	- pogadanki	Wychowawcy klas	W miarę potrzeb	Uczniowie
	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promowanie przez nauczycieli aktywnego uczestnictwa uczniów w życiu szkoły oraz społeczności lokalnej, przygotowujących do życia w niej. • angażowanie młodych ludzi w pracę samorządu szkolnego i/lub inne formy aktywności działających na terenie szkoły tj. gazetka szkolna • angażowanie uczniów w prace samorządowe. 			
1. Nawiązanie stałej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów.	- pogadanki, - spotkania z rodzicami / opiekunami uczniów, - nawiązanie współpracy z instytucjami, organizacjami zewnętrznymi.	Wychowawcy klas	W miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie ścisłej współpracy z lokalnymi ośrodkami kultury; • informowanie opiekunów o najlepszych sposobach przekazywania uczniom wiedzy na temat swojej kultury, historii oraz metodach na pielęgnowanie wyznawanych przez nich wartości; • uświadomienie opiekunom jak wielkie znaczenie w życiu dzieci i młodzieży ma posiadanie oraz przestrzeganie ustalonych wspólnie reguł postępowania oraz panujących w danej społeczności wartości i norm zachowania. konieczne jest również uzmysłowienie słuchaczom istotności konsekwentnego reagowania w sytuacji nieprzestrzegania przez młodych ludzi zasad; 			

<p>1. Angażowanie rodziców / opiekunów dzieci i młodzieży szkolnej w pracę na rzecz szkoły.</p> <p>2. Pedagogizacja dorosłych na temat konieczności kształtowania prawidłowych postaw w młodych ludziach.</p>	<p>- kontakt z nauczycielami, wychowawcami klas, - spotkania z psychologiem / pedagogiem szkolnym.</p>	<p>Wychowawcy klas, psycholog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcenie rodziców / opiekunów uczniów do czynnego udziału w życiu szkoły, uczestnictwie w uroczystościach patriotycznych i szkolnych oraz wyjściach kulturalnych – nauczyciele informują dorosłych o planowanych wydarzeniach podczas spotkania z rodzicami, za pośrednictwem strony internetowej szkoły. szkoła zachęca dorosłych do udziału w organizowanych przez szkołę uroczystościach / akademiach szkolnych (o charakterze patriotycznym czy świątecznym); 				

Część III: Przemoc i agresja rówieśnicza w szkole.

Agresja i przemoc są zjawiskami powszechnymi i szkodliwymi społecznie. Ich występowanie można zaobserwować we wszystkich sferach życia, także w szkole. Zachowania o charakterze agresywnym i przemocowym naruszają podstawowe prawo dziecka jakim jest jego prawo do życia w poczuciu bezpieczeństwa na terenie szkoły oraz poza nią.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Przeprowadzenie ankiety. 2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej. 3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego Programu wychowawczo-profilaktycznego.	- ankieta na temat agresji i przemocy	Psycholog, pedagog, wychowawcy klas	Raz w roku	Cała społeczność szkolna
	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzenie badania ankietowego wśród rodziców/ opiekunów uczniów, uczniów szkoły, w celu zapoznania się z aktualnym poziomem zagrożenia występowaniem bądź określenia natężenia występowania sytuacji problemowych związanych z przemocą i agresją wśród uczniów szkoły – badanie przygotowuje psycholog/ pedagog • sporządzenie analizy uzyskanych wyników z badania wysunięcie wniosków. 			
1. Promowanie zachowań zgodnych ze społecznie akceptowanymi normami. 2. Nauczanie dorosłych w jaki sposób rozpoznać ukrytą i jawną formę agresję, przemocy. 3. Przeciwdziałanie zjawisku agresji i przemocy rówieśniczej w szkole. 4. Przygotowanie nauczycieli na ewentualne sytuacje o charakterze agresywnym na terenie szkoły.	- prowadzenie wykładów o tematyce zachowań zagrażających życiu, agresywnych oraz wynikających z nich konsekwencji,	Wychowawcy klas, psycholog	W miarę potrzeb	Rodzice / opiekunowie uczniów, nauczyciele i wychowawcy, uczniowie
	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • działania edukacyjne dla rodziców zwiększające ich kompetencje wychowawcze: <ul style="list-style-type: none"> ○ spotkanie z przedstawicielami służb mundurowych np. policji – zapoznanie z możliwymi konsekwencjami prawnymi dla sprawców zachowań agresywnych i przemocowych oraz zaznajomienie z prawnymi metodami reagowania w sytuacji, gdy takie zjawisko wystąpi; ○ spotkanie opiekunów dzieci z psychologiem szkolnym i wychowawcą, którzy przeprowadzą rozmowy uświadamiające z rodzicami/ opiekunami dzieci na temat istotności, jaką odgrywa ich podejście do zjawiska przemocy i agresji. Prowadzący poinformują jaki wpływ mogą mieć różnego rodzaju media 			

	<p>na psychikę dziecka i młodzieży (gry, strony internetowe, fora internetowe, telewizja zawierająca np. sceny o charakterze przemocowym) – kwestia bezpieczeństwa oraz uzależnień od nowych mediów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • stosowanie w szkole polityki tzn. otwartych drzwi, udzielanie wsparcia – nauczyciele tworzą odpowiednią, komfortową atmosferę, aby uczniowie byli świadomi, że mogą zwrócić się do pracowników szkoły z każdym swoim problemem. Ważne, aby uczniowie wiedzieli, że zawsze zostaną wysłuchani, a ich problem, w miarę możliwości, zostanie rozwiązany przez szkołę, bądź przez bardziej kompetentne ku temu osoby; • uaktualnienie w szkole procedur działania w przypadku pojawienia się sytuacji kryzysowych, w tym związanych z pojawieniem się zachowania o charakterze agresywnym na terenie placówki szkolnej; • podejmowanie profilaktycznych interwencji; • jasne wyznaczanie granic i konsekwentne ich dotrzymywanie. 			
<p>1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów prawnych i faktycznych do współpracy przy promowaniu poprawnego stylu zachowania – przeciwdziałanie zachowaniom agresywnym i przemocowym.</p> <p>2. Zaznajomienie uczniów z terminem agresji i przemocy zarówno w szkole jak i rodzicie oraz promowanie poprawnego wzorca zachowania</p>	<p>- wspieranie prac wychowawcy, nauczyciela przez rodziców/ opiekunów.</p>	<p>Wychowawcy klas, psycholog, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Rodzice / Opiekunowie prawni, uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiekunowie uczniów wspierają pracę wychowawców klas podczas wyjazdów i wyjść klasowych/ szkolnych np. zielona szkoła, kino, teatr, filharmonia, muzea, opera; • organizacja festynu rodzinnego z okazji wybranego święta. • podczas godziny wychowawczej uczniowie zapoznają się bądź przypominają sobie zasady dotyczących bezpieczeństwa oraz akceptowanego i promowanego przez szkołę zachowania (w tym regulaminu szkolnego); • organizowanie zajęć w formie dram, scenek – dzięki temu uczniowie będą mogli wczuć się w rolę osoby krzywdzonej, doświadczającej agresji, przemocy oraz nauczyć się w jaki sposób reagować gdy znajdą się w takiej sytuacji; 				
<p>1. Budowanie odpowiedniej postawy w świadomości dzieci i młodzieży.</p>	<p>Zajęcia prowadzone w formie pogadarek, szkoleń, warsztatów plastycznych, wprowadzenie elementu dram psychologicznych do prowadzonych ćwiczeń;</p>	<p>Wychowawcy klas</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele rodzice/opiekunowie, uczniowie</p>

	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • budowanie u ucznia więzi z placówką, nauczycielami oraz osobami uczęszczającymi do szkoły – pozwalanie uczniom włączyć się w proces organizacji akademii, wyjść, wyjazdów. Nawet najmniejszy udział, poczucie współorganizowania wzbudza poczucie istotności u młodego człowieka oraz wpływa na identyfikację go z placówką oświatową; • zaznajomienie ucznia z obowiązującymi na terenie szkoły zasadami. Uświadomienie istotności istnienia norm społecznych oraz oczekiwanych typów zachowania. Tworzenie czytelnych granic oraz ich konsekwentne przestrzeganie – co jest istotne przy kształtowaniu prawidłowej postawy dziecka; 			
<p>1. Uczenie uczniów prawidłowych form zachowania w sytuacjach trudnych.</p>	<p>- spotkania z przedstawicielami policji, psychologiem/ pedagogiem szkolnym,</p>	<p>Wychowawcy klas, psycholog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaproszenie przedstawicieli służb mundurowych do udzielenia prelekcji uczniom i zapoznanie ich z możliwymi konsekwencjami stosowania czynów zabronionych; • spotkanie z psychologiem/ pedagogiem szkolnym, który opowie w jaki sposób bronić się przed agresją i przemocą oraz gdzie i u kogo szukać pomocy gdy do takiej sytuacji już dojdzie; 			

Część IV: Współpraca z rodzicami

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Współpraca z rodzicami” ma na celu umocnić współpracę pomiędzy dorosłymi opiekunami dzieci i młodzieży szkolnej bądź dopiero taką więź oraz idące za nią zaangażowanie nawiązać. Nauczyciele starają się stworzyć partnerskie środowisko pełne wzajemnego szacunku i zrozumienia. Taka relacja na linii nauczyciele-rodzice/ opiekunowie uczniów jest dobrym prognostykiem do tworzenia spójnych działań ukierunkowanych na dobro uczniów. Współpraca pomiędzy dorosłymi i wspólnie wyznaczony cel dla rozwoju uczniów pozwalają w łatwiejszy i bardziej kompleksowy sposób wspomagać rozwój młodych ludzi.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnostyka problemu – określenie jakości relacji na linii rodzice/ opiekunowie uczniów-nauczyciele/ pracownicy szkoły. 2. Zapoznanie nauczycieli i opiekunów uczniów z aktualnym poziomem i jakością nawiązanych relacji pomiędzy nimi.	- spotkania z rodzicami uczniów. Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • każdy wychowawca określa jaki procent rodziców/ opiekunów uczniów bierze udział w organizowanych wywiadówkach. Taka aktywność jest oznaką najmniejszego, minimalnego zainteresowania dorosłych swoimi podopiecznymi. Konieczne jest również przeanalizowanie, którzy opiekunowie podejmują się aktywnych działań (np. organizacja lub współorganizacja wyjazdów klasowych/ szkolnych, imprez szkolnych, eventów, itp.); • każdy nauczyciel określa jaki procent rodziców/ opiekunów uczniów oraz w jakiej częstotliwości kontaktuje się ze szkołą, w sytuacji gdy nie są do tego zobligowani. Warto również zastanowić się co ich do tego skłania; • wychowawca klasy informuje pedagoga o ilości rodzin będących niewydolnymi wychowawczo bądź ujawniających problemy wychowawcze. Sporządzenie listy działań, jakie zostały podjęte przez szkołę w celu pomocy uczniom tych rodzin; • wychowawcy podczas spotkania z rodzicami informują dorosłych o obecnej jakości nawiązywania współpracy na linii rodzice-nauczyciele oraz celowości tej współpracy. 	Wychowawcy klas, pedagog, psycholog	Na bieżąco	Nauczyciele, wychowawcy/ dyrekcja, opiekunowie uczniów
1. Nawiązanie dialogu. 2. Uświadomienie opiekunom uczniów ich praw i obowiązków	- spotkania z psychologiem/ pedagogiem szkolnym i dyrekcją, - spotkania z wychowawcami klas,	Wychowawcy klas	W miarę potrzeb	Nauczyciele, wychowawcy, dyrekcja szkoły oraz rodzice/ opiekunowie uczniów

<p>wynikających z faktu uczestnictwa ich dziecka w życiu szkoły.</p> <p>3. Poznanie oczekiwań rodziców/ opiekunów uczniów względem szkoły i nauczycieli.</p> <p>4. Powołanie/ usprawnienie działania Rady Rodziców.</p> <p>5. Wdrożenie wspólnego, partnerskiego podejścia i zarządzania placówką szkoły</p>	<p>- współorganizowanie wydarzeń przy współpracy rodziców/ opiekunów uczniów i nauczycieli.</p>			
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dyrektor, wychowawcy klas, uświadamiają rodziców/ opiekunów prawnych i faktycznych opiekunów uczniów, jakie mają prawa i obowiązki. Dowiadują się, jakie działania mogą podjąć, aby pomóc pracownikom szkoły w realizacji programu edukacyjnego (np. wyjścia do teatru, do kina, do muzeum z uczniami, współorganizowanie lekcji, pomoc finansowa, bądź w realizacji konkretnego wydarzenia itp.). Szkoła zachęca i umożliwia dorosłym podejmowania samodzielnych inicjatyw, samodzielnego angażowania się w życie placówki oraz dzielenia pomysłami z odpowiednimi nauczycielami bądź wychowawcami. • Pracownicy szkoły współorganizują z rodzicami/opiekunami prawnymi i faktycznymi imprezy szkolne. 				
<p>1. Wspólne rozwiązywanie sytuacji problemowych.</p> <p>2. Prowadzenie diagnozy środowiskowej, udzielenie wsparcia rodziną potrzebującym.</p>	<p>- informowanie osób potrzebujących o instytucjach/ organizacjach świadczących pomoc.</p>	<p>Wychowawcy klas, psycholog, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Pedagog/ psycholog szkolny, nauczyciele i wychowawcy, rodzice/ opiekunowie dzieci</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • psycholog/ pedagog szkolny/ wychowawca udzielają informacji o możliwych formach wsparcia świadczących wsparcie w miejscu zamieszkania bądź innym miejscu zasugerowanym przez osobę potrzebującą– omawiane sytuacje problemowe to np.: problemy wychowawcze, problemy komunikacyjne w rodzinie, przemoc w rodzinie, sytuacje nałogowe, ubóstwo, długotrwałe sytuacje chorobowe, bezrobocie, eurosieroctwo, choroby; • wspólne prowadzenie działań przeciwdziałania zachowaniom agresywnym i przemocowym wśród uczniów: <ul style="list-style-type: none"> ○ diagnoza problemu (ankieta) ○ wdrożenie wszelkiej formy edukacji na temat zjawiska agresji i przemocy (za pomocą ulotek, pogadarek, szkoleń, psychodram, poradników, filmów, warsztatów, spotkań z przedstawicielami służb mundurowych itp.), 				

	○ konsultacja ze specjalistami na temat sytuacji problemowej oraz wprowadzenie działań naprawczych, ○ wspólne organizowanie różnego typu akcji promujących zdrowy tryb życia, ○ informowanie o konsekwencjach, jakie spotykają sprawców przemocy i agresji, ○ informowanie uczniów w jaki sposób bronić się przed agresją i przemocą między rówieśniczą, gdzie szukać pomocy, jakie działania podjąć, aby minimalizować możliwość zaistnienia sytuacji problemowe.

Część V: Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży”

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Rozwijanie kompetencji czytelniczych oraz upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży” wskazuje działania o charakterze edukacyjnym, informacyjnym i prewencyjnym. Celem programu jest rozwijanie kompetencji czytelniczych, promowanie czytelnictwa i krzewienie rodzinnej kultury czytelniczej. Szkoła podejmuje się organizacji licznych działań przy wsparciu rodziców / opiekunów dzieci oraz innych dorosłych członków ich rodzin. Dzieci i młodzież nabywają i rozwijają posiadane zdolności czytelnicze oraz pracują nad trudnościami, które wynikają z podejmowania się takiej aktywności.

Działalność wychowawczo-edukacyjna

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu promowanie czytelnictwa u wychowanków oraz zdiagnozowanie przyczyn niechęci do czytania.	- wskazanie możliwych konsekwencji obniżenia poziomu czytelnictwa dla rozwoju dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych, - spotkanie z nauczycielem bibliotekarzem	Wychowawcy, nauczyciel biblioteki.	Cały rok szkolny	Rodzice/ opiekunowie uczniów/ nauczyciele i wychowawcy
	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • podczas spotkania z bibliotekarzem rodzice / opiekunowie uczniów zostają uświadomieni jak ważną rolę odgrywa ich własne podejście do książek i prasy na późniejsze sposoby zachowania uczniów; 			
1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów uczniów do współpracy przy promowaniu czytelnictwa wśród uczniów placówki. 2. Praca nad zmianą postrzegania zjawiska czytelnictwa.	- organizowanie wydarzeń promujących czytelnictwo, - spotkania z wychowawcami, nauczycielami.	Wychowawcy, nauczyciele j.polskiego, bibliotekarz	W miarę potrzeb	Rodzice / opiekunowie uczniów
	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • promowanie wspólnego czytania (na głos) z dzieckiem; • zachęcanie rodziców do udziału w kampanii „Cała Polska czyta dzieciom”. 			

<p>1. Upowszechnianie czytelnictwa wśród dzieci i młodzieży, zwiększenie frekwencji w bibliotece.</p> <p>2. Edukacja kulturalna.</p>	<p>- konkursy, wydarzenia, imprezy promujące czytelnictwo, - zajęcia w bibliotekach, - tworzenie tekstów własnych - udział w kampaniach społecznych.</p>	<p>Wychowawcy, nauczyciele j.polskiego, bibliotekarze</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • konkursy czytelnicze, rozmowy o książkach; • aktywne działanie gazetki szkolnej; • zadawanie prac domowych w formach projektowych, które wymagają skorzystania z zasobów bibliotecznych; • organizowanie zajęć w bibliotece zewnętrznej; • zachęcenie uczniów do przekazywania bądź wymiany nieużywanych / nieczytanych własnych pozycji książkowych, swoim kolegom i koleżanką – np. forma kiermaszu książek lub przeznaczenie półki na książki, które uczniowie chcą przekazać innej osobie; • zachęcanie uczniów do pisania własnych opowiadań, wierszy. • zachęcenie rodziców/ prawnych opiekunów dzieci oraz samych uczniów do udziału w kampaniach społecznych promujących wzrost czytelnictwa w Polsce np.: • „Cała Polska czyta dzieciom”, • „Czytam wszędzie” – akcja zachęcająca do nowoczesnych form czytelnictwa oraz promująca czytelnictwo w miejscach, w których ludzie czekają np. w autobusie, u lekarza itp. (więcej informacji na temat kampanii społecznej można znaleźć na stronie internetowej www.wolnelektury.pl). 				

Działalność profilaktyczna

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Rozpoznanie uczniów z problemami dyslektycznymi. 2. Utrzymywanie stałej współpracy z pracownikami Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.	- prowadzenie obserwacji uczniów i interpretacja uzyskanych wyników, - spotkanie z pedagogiem	Nauczyciele uczący poszczególnych przedmiotów	W miarę potrzeb	Rodzice/ opiekunowie, nauczyciele
	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznanie uczniów z problemami uczenia się oraz zdiagnozowanie ich przyczyn; • zapewnienie profesjonalnej pomocy (Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna), wypracowanie skutecznej metody uczenia się; • rodzice i nauczyciele zdobywają wiedzę na temat potrzeb dzieci i młodzieży oraz specjalnych sposobów nauczania, które zostały dopasowane specjalnie pod indywidualne potrzeby każdego z uczniów. 			

1. Rozwijanie kompetencji czytelnicznych.	- ćwiczenia usprawniające umiejętność czytania oraz rozumienia czytanego tekstu,	Nauczyciele	Cały czas	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • polonista sprawdza u swoich uczniów zdolności do szybkiego czytania, czytania ze zrozumieniem, słuchania ze zrozumieniem – konieczne jest, aby badanie odbywało się w sprzyjających dla ucznia warunkach, bez obecności osób trzecich; • wypracowanie poprawnej techniki czytania u uczniów placówki; • ćwiczenie umiejętności czytania ze zrozumieniem; 				
1. Nawiązanie współpracy z logopedą w celu pomocy dzieciom, które mają problem z poprawnym wyśławianiem się. 2. Działania ukierunkowane na poprawę psychomotoryki uczniów.	- materiały edukacyjne, literatura przedmiotu, - spotkanie z logopedą, psychologiem/ pedagogiem szkolnym.	Logopeda, wychowawcy, psycholog, pedagog	Cały czas	Rodzice/ opiekunowie/ dziadkowie/ inne bliskie osoby dorosłe z najbliższego otoczenia ucznia
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • jeśli uczeń posiada problemy logopedyczne warto umówić spotkania ze specjalistą, który pomoże zminimalizować bądź całkowicie usunąć problem – spotkanie z logopedą, który wyjaśni na czym polega jego praca z dzieckiem, przedstawi efekty swojej dotychczasowej pracy i wytłumaczy jaki wpływ ma poprawa wyśławiania się w życiu dziecka; • psycholog / pedagog szkolnych informuje dorosłych na temat trudności psychomotorycznych posiadanych przez ich dziecko (jeśli zaistnieje taka potrzeba) oraz instruuje o tym, jakie działania należy podjąć w celu przeciwdziałania temu zjawisku. 				

<ol style="list-style-type: none"> 1. Wypracowanie poczucia pełnego zaufania oraz partnerstwa. 2. Szczera i otwarta rozmowa z podopiecznymi. 	- zabawy integracyjne, aktywizujące.	Wychowawcy, nauczyciele	W miarę potrzeb	Uczniowie, nauczyciele
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • integracja środowisk uczniowskich; • nauka umiejętności bycia w grupie i z grupą; • wypracowywanie prawidłowego, pozytywnego postrzegania osób czytających książki, prasę itp. 				

Część VI: Samobójstwa i zachowania autoagresywne

Poniższa część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Samobójstwa i zachowania autoagresywne” ma na celu ochronę zdrowia i życia młodych ludzi. Prezentowane w nim działania wpływają na wzrost poziomu świadomości całej społeczności szkolnej tj. uczniów, rodziców, opiekunów, wychowawców, nauczycieli oraz dyrekcji szkoły. W celu osiągnięcia zamierzonego efektu konieczne jest jednak nawiązanie współpracy pomiędzy wszystkimi podmiotami istniejącymi w szkole.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<ol style="list-style-type: none"> 1. Natychmiastowe reagowanie w sytuacjach kryzysowych tj. samobójstwo albo próba samobójcza. 2. Praca nad modyfikacją zachowań niewłaściwych uczniów. 3. Nabywanie przez uczniów nowych umiejętności społecznych. 4. Praca nad modyfikacją zachowań niewłaściwych uczniów. 	<p>- indywidualne i grupowe spotkania z psychologiem – pomoc psychologiczna, - pogadanki.</p> <p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pomoc psychologiczna – jeśli na terenie szkoły i/lub poza nią pojawi się przypadek samobójstwa / próby samobójczej (obojętnie czy zjawisko dotyczy ucznia, pracownika szkoły czy innej osoby, która jest znana społeczności szkolnej), niezwłocznie zostanie zapewniona indywidualna pomoc psychologiczna dla wszystkich osób, które tego potrzebują. Dodatkowo prowadzone będą pogadanki grupowe z psychologiem, 	Psycholog, wychowawcy	W miarę potrzeb	Wszyscy członkowie społeczności szkolnej

<p>5. Nabywanie przez uczniów nowych umiejętności społecznych.</p>	<p>które pozwolą zbadać nastroje członków społeczności szkolnej oraz ułatwią pozbycie się trudnych emocji, napięć. W razie pojawienia się osoby, której stan emocjonalny jest niepokojący, należy wskazać jej listę miejsc (ośrodków, poradni, psychologów i psychiatrów), którzy zapewnią jej dodatkową opiekę psychologiczną w formie terapii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • przypomnienie procedur na wypadek usiłowania i dokonania samobójstwa na terenie szkoły / poza nią lub przez osoby, które mają bezpośrednią styczność ze szkołą – tj. w jaki sposób informować rodziców, uczniów, nauczycieli i innych pracowników szkoły o zdarzeniu; • rodzice/ opiekunowie uczniów przekazują informacje dotyczące stanu zdrowia, zażywanych lekach, stosowanej diecie oraz poziomu psychofizycznego dziecka; • dążenie do likwidacji niewłaściwych zachowań uczniów np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów, ○ uczenie asertywnego sposobu komunikowania się z rówieśnikami ○ rozwijanie umiejętności rozwiązywania konfliktów, ○ radzenia sobie w sytuacjach trudnych, ○ zapewnienie pomocy psychologicznej uczniom odtrąconym przez rówieśników oraz tym, którzy „podburzają” kolegów i koleżanki do takiego zachowania, ○ pomoc w określeniu mocnych stron ucznia oraz praca nad wzmocnieniem jego wiary we własne zdolności. <p>Aby zrealizować powyższe założenia konieczne jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zwracanie uwagi rodzinie / prawnym opiekunom na pojawiający się problem oraz zmiany postawy uczniów z klasy – przeprowadzenie rozmowy na temat ucznia (bez jego udziału); • ukierunkowanie aktywności ucznia przejawiającego agresję (powierzenie mu różnych dodatkowych prac, zadań wymagających dużego zaangażowania i wysiłku, ale nie tak, żeby odczuwał to jako karę, ale wyróżnienie, że to jemu właśnie poleciłam coś wykonać, że mogę na min polegać, bo na to zasługuje); • praca nad wzmocnieniem odporności uczniów poprzez uczenie ich poszczególnych umiejętności społecznych i psychologicznych np. radzenie sobie z emocjami i stresem, wzmocnianie umiejętności szukania i prośnienia o pomoc oraz rozwiązywania problemów;
--	--

<p>1. Informowanie uczniów czym jest depresja, jak rozpoznać stan depresyjny oraz jak poradzić sobie będąc w takiej sytuacji bądź jak pomóc osobie, która pozostaje w depresji.</p> <p>2. Promowanie zachowań właściwym. Nauczanie nowych, przydatnych rozwojowo umiejętności.</p> <p>3. Wzmacnianie uczniowskiej więzi ze szkołą.</p>	<p>- godziny wychowawcze, - spotkania ze specjalistami, - filmy edukacyjne, - pogadanki,</p>	<p>Wychowawcy, psycholog, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <p>Tematy godzin wychowawczych:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zajęcia uświadamiające uczniów czym jest samobójstwo, w jaki sposób zapobiegać takim sytuacjom, co może do nich doprowadzić, jakie są symptomy świadczące o tym, że inny człowiek rozmyśla o samobójstwie, gdzie szukać pomocy, itp.; • informowanie uczniów dlaczego zachowania autoagresywne nie są efektywnym sposobem na pozbycie się swoich problemów i zmartwień. Uczniowie zapoznani zostają z alternatywnymi sposobami radzenia sobie z sytuacjami trudnymi np. poprzez poznanie technik relaksacyjnych. <p>Inne inicjatywy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pogadanka na temat specyfiki telefonów zaufania i osób tam pracujących – uczniowie dowiadują się w jaki sposób mogą skorzystać z anonimowej i darmowej pomocy oraz na co mogą liczyć dzwoniąc tam; • anonimowa skrzynka listowa dla uczniów – uczniowie mogą zgłaszać swoje prośby oraz informować o zaistniałych problemach w szkole oraz w domu. Podczas godzin wychowawczych nauczyciele informują wszystkich uczniów jakie działania mogą bądź powinni podjąć kiedy spotykają się z takimi sytuacjami lub gdy znają osoby, które mogą być dotknięte podobnymi sytuacjami oraz dostarczenie informacji o placówkach pomocy; • zapewnienie pomocy psychologicznej oraz stałe przypominanie uczniom, gdzie powinni się zgłaszać w sytuacji, gdy czują potrzebę zwierzenia się komuś ze swoich zmartwień, które spowodowane są ich przeżyciami bądź zachowaniem innych osób; • promowanie zajęć pozalekcyjnych, fakultatywnych dla uczniów – zachęcanie uczniów do wzmożonej aktywności fizycznej i intelektualnej; • wzmacnianie uczniowskiej więzi ze szkołą poprzez nagradzanie uczniów za angażowanie się w działalność na rzecz szkoły, np. udział w przedstawieniach, akcjach promocyjnych, udzielanie się podczas zajęć fakultatywnych. 				

<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagogizacja nauczycieli na temat samobójstw i zachowań autoagresywnych wśród młodych ludzi. 2. Analiza środowiska rodzinnego uczniów. 3. Analiza środowiska szkolnego. 4. Znajomość/ przypomnienie obowiązujących w szkole zasad bezpieczeństwa. 5. Zaznajomienie się z tematem depresji i wypalenia zawodowego. 	<p>- spotkania ze specjalistami,</p>	<p>Nauczyciele, psycholog, pedagog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Szkolenie przez psychologa podczas, którego nauczyciele zapoznają się z objawami i tzw. czynnikami ryzyka, które zwiększają prawdopodobieństwo pojawienie się prób samobójczych bądź samobójstw dokonanych. Ryzyko samobójstwa wydaje się tym większe, gdy ktoś przejawia kilka czynników ryzyka, w tym samym czasie. Jeśli nauczyciele zaobserwują takie symptomy należy niezwłocznie skontaktować się z odpowiednimi służbami; • analiza środowisk rodzinnych uczniów – wśród dzieci i młodzieży pochodzących z rodzin zdeorganizowanych, dysfunkcyjnych, rozbitych, wielodzietnych itp., ryzyko pojawienie się większej ilości czynników ryzyka wzrasta. Nawet najśłabsze bodźce mogą działać na niekorzyść i doprowadzić do samobójstwa; • analiza środowiska szkolnego – poczucie osamotnienia i izolacji od rówieśników oraz poczucie bezsilności i dyskryminacji są częstym powodem samobójstw wśród młodzieży. Konieczne jest podejmowanie przez nauczycieli działań, które przeciwdziałają odtrącaniu jednych uczniów przez innych (np. zajęcia integracyjne, gry i zabawy psychologiczne, zajęcia z zakresu komunikacji interpersonalnej) oraz podjęcia pracy psychologicznej z uczniem zagrożonym (np. podniesienie poczucia własnej wartości, treningi samodzielnego radzenia sobie w trudnych życiowo sytuacjach, trening umiejętności społecznych); 				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów dzieci. 	<p>- materiały informacyjne, - pogadanki, - spotkania ze specjalistami, - spotkania praktyczne prowadzone w aktywizujący sposób.</p>	<p>Wychowawcy, psycholog</p>	<p>Raz na półrocze</p>	<p>Rodzice i opiekunowie młodych osób</p>
<p>Przykłady:</p> <p>Rodzice i opiekunowie dzieci w wieku szkolnym odgrywają istotną rolę w podejmowaniu działań profilaktycznych. Z tego powodu konieczne jest informowanie ich oraz stała i aktywna współpraca.</p> <p>Działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szkoła przygotowuje materiały informacyjne na temat prób samobójczych, ich genezy, symptomów, które mogą wskazywać na zbliżające się zagrożenie bądź wskazują osoby z grupy ryzyka; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • udzielenie pisemnej zgody na wykonanie psychologiczno-psychiatrycznych badań uczniów w sytuacji pojawienia się symptomów związanych z samobójstwem; • nauczyciele informują opiekunów gdzie mogą uzyskać wsparcie w przypadku przeżywania trudności rodzinnych, stanów depresyjnych, problemów z uczniem / współmałżonkiem, itp.; • zajęcia z przygotowanym w tym temacie psychologiem, który wytłumaczy, że pojawiające się opinie na temat samobójstw i samobójców mogą okazać się mitem, z tego powodu zaleca się rozpatrywania poszczególnych przypadków indywidualnie, np.: <ul style="list-style-type: none"> ○ mit nr 1 – samobójcy chcą umrzeć za wszelką cenę, ○ mit nr 2 – poprawa nastroju po kryzysie samobójczym oznacza koniec zagrożenia, ○ mit nr 3 – samobójstwu nie można zapobiec, ○ mit nr 4 – wszyscy samobójcy są chorzy umysłowo, ○ mit nr 5 – samobójcy nie chcą umrzeć, zależy im jedynie na manipulacji otoczeniem. 			
1. Utrzymywanie ciągłych i poprawny relacji pomiędzy nauczycielami, a rodzicami/ opiekunami uczniów.	- informacyjne.	Wychowawcy, nauczyciele	Cały czas	Nauczyciele, wychowawcy, rodzice i opiekunowie młodych ludzi
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dbanie o tworzenie oraz utrzymywanie poprawnych i ciągłych relacji na linii nauczyciele-opiekunowie młodych ludzi. • informowanie rodziców i opiekunów gdzie należy szukać pomocy w sytuacjach gdy czują, że zachowanie dziecka jest nieodpowiednie bądź, gdy wzbudza ich niepokój i nie wiedzą, jakie działania podjąć, aby to zmienić (np. ośrodek profilaktyczny, ośrodek interwencji kryzysowej, przychodnia uzależnień, poradnia lekarzy rodzinnych, poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży, poradnia psychologiczno-pedagogiczna); 				

Część VII: Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy.

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Trudności w nauce oraz sposoby motywowania do pracy”, ma na celu wspomóc uczniów wykazujących problemy w nauce oraz zapewnić im równe szanse w przyszłości. Przedstawione działania kształtują postawy młodych ludzi i przysposabiają ich do normalnego, zdrowego funkcjonowania w społeczności szkolnej oraz poza nią. Funkcjonują one na zasadzie promowania indywidualizacji procesu nauczania. Oznacza to, że nauczyciele zapoznają się ze specyfiką trudności, z jakimi spotyka się ich podopieczny oraz razem

z rodzicami / opiekunami dziecka uczą się, w jaki sposób przeciwdziałać tym ograniczeniom (na drodze wspólnej pracy z dzieckiem). Na drodze procesu edukacyjnego dorośli przekazują młodemu człowiekowi wiedzę na temat technik, które ułatwiają radzenie sobie z konkretnymi trudnościami edukacyjnymi rozwijanie zainteresowań i motywacji do pracy, odkrywanie drzemiącego potencjału oraz wzmacnianie wiary we własne siły. Poniżej prezentujemy cele szczegółowe zamieszczonego programu:

1. Trudności w nauce:

- Budowanie wiary we własne siły i umiejętności oraz kształtowanie wytrwałości w realizacji wyznaczonych celów,
- Poznawanie mnemotechnik i rozwinięcie nawyku stałego korzystania z dopasowanych do swoich potrzeb technik pamięciowych.

2. Motywowanie do nauki:

- Kształtowanie umiejętności organizacji czasu oraz przestrzeni do pracy,
- Budowa systematyczności w nauce oraz wypracowanie metody powtórek,
- Kształtowanie umiejętności oceny własnej pracy,
- Uświadamianie rodziców / opiekunów o konieczności wsparcia oraz okazywaniu akceptacji dziecka,
- Informowanie rodziców / opiekunów w jaki sposób mają pracować ze swoją pociechą,
- Wskazanie poradni, w których pracują specjaliści zajmujący się daną tematyką.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Diagnoza zjawiska – ilość osób przejawiających trudności w nauce oraz ich specyfika. 2. Zapoznanie uczniów i rodziców z wymogami stawianymi przed uczniami z danego przedmiotu szkolnego.	- diagnoza zjawiska, - analiza uzyskanych wyników oraz dostosowanie działań profilaktycznych do indywidualnych potrzeb uczniów, - spotkania z rodzicami / opiekunami i stała współpraca, - spotkania ze specjalistami.	Wychowawcy, nauczyciele	Początek roku	Cała społeczność szkolna
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznanie osiągnięć edukacyjnych uczniów klas pierwszych, zaznajomienie się ze specyfiką trudności uczniów słabszych oraz stopniowe odkrywanie ich predyspozycji; • diagnozowanie rodzaju występujących zaburzeń, sytuacji rodzinnej uczniów przejawiających problemy w nauce (np. trudna sytuacja rodzinna, brak wsparcia ze strony opiekunów, brak właściwej relacji z bliskimi osobami dorosłymi) oraz specyfiki funkcjonowania środowiska szkolnego; • monitorowanie osiągnięć edukacyjnych uczniów; • uczniowie i rodzice / opiekunowie uczniów zapoznani zostają przez każdego nauczyciela przedmiotu z wymogami, które stawiane są przed młodymi ludźmi. 				

1. Pedagogizacja nauczycieli na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych oraz zaburzeń zachowania uczniów.	- spotkanie ze specjalistami np. z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, -	Wychowawcy, pedagog, psycholog	W miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
2. Utrzymywanie stałej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów.	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • na początku roku szkolnego, po powrocie i pracy w systemie stacjonarnym wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniami ewentualnie wywiad z rodzicami / opiekunami dzieci w swojej klasie, w celu ustalenia, które z dzieci przejawiają trudności w nauce i określenia typu tych trudności. Dzięki temu łatwiej będzie ustalić, jakie działania należy prowadzić względem konkretnego ucznia; • w przypadku gdy przeprowadzony wywiad rodzinny nie dostarcza wystarczających informacji na temat umiejętności lub trudności dziecka, konieczne jest przeprowadzenie własnej, pogłębionej analizy w celu dopasowania odpowiednich technik nauczania względem ucznia; • w przypadku gdy nauczyciel / wychowawca obserwuje u ucznia trudności w nauce i pomimo przeprowadzonego wywiadu i własnej pogłębionej obserwacji nie udało się ustalić genezy problemu, konieczne jest zapoznanie się z sytuacją rodzinną i warunkami życia uczniów poprzez: utrzymywanie stałego kontaktu z opiekunami uczniów oraz prowadzenie systematycznej obserwacji pod kątem zaspokajania podstawowych potrzeb w rodzinie oraz pojawiających się wydarzeń w życiu młodego człowieka (np. rozstania rodziców, nerwowa atmosfera domowa, przemoc domowa, choroba, śmierć w rodzinie, itp.). • utrzymywanie stałego kontaktu z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, która udziela nauczycielom wsparcia przy dostosowaniu wymagań edukacyjnych wynikających z realizowanych przez nich programów i toku nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia; 			
1. Dostosowanie formy zajęć do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów szkoły.	- spotkania ze specjalistami, - materiały szkoleniowe, literatura przedmiotu,	Pedagog, psycholog,	W miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
2. Pedagogizacja nauczycieli na temat możliwości zaburzeń zachowania uczniów oraz w temacie inteligencji emocjonalnej dzieci i młodzieży. Rozwijanie	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spotkanie z pracownikiem poradni psychologiczno-pedagogicznej – podczas spotkania nauczyciele zapoznani zostaną z informacjami na temat zaburzeń dyslektycznych oraz sposobów na pracę z takimi uczniami; 			

<p>kompetencji komunikacyjnych nauczycieli.</p>	<ul style="list-style-type: none"> szkolenie podczas którego nauczyciele dowiedzą się jak powinna przebiegać skuteczna komunikacja pomiędzy nimi a uczniami. Poznają metody, które zachęcają uczniów do rozmowy, a które działają odstraszaająco i powodują ich wycofanie. Nauczyciele dowiedzą się ,w jaki sposób sprawnie przekazywać , aby ich słuchali-szkolenie prowadzone przez psychologa szkolnego. 			
<p>1. Pedagogizacja rodziców / opiekunów dzieci na temat specyficznych trudności w nauce przejawianych przez uczniów zdrowych. 2. Uświadamianie rodziców o konieczności samodzielnej pracy dziecka. 3. Nawiązanie stałej współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną. 4. Indywidualna analiza potrzeb danej rodziny.</p>	<p>- spotkania ze specjalistami z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, - spotkania z psychologiem / pedagogiem szkolnym, psychologiem, logopedą, - spotkania z wychowawcą i nauczycielami,</p>	<p>Pedagog, logopeda</p>	<p>wychowawcy, Raz w półroczu</p>	<p>Rodzice / opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> dla rodziców organizowane są spotkania ze specjalistami, których zadaniem jest wyjaśnienie czym jest dana trudność dziecka oraz z czego wynika. szkoła wspiera rodziców w podejmowaniu decyzji na temat przeprowadzenia badania w Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej – nauczyciele uświadamiają rodzicom, na jaką pomoc mogą liczyć oraz jakie działania zostaną im zaoferowane przez placówkę PPP tj. opinia wydana przez PPP lub inną poradnię specjalistyczną, która oceni możliwości intelektualne i zdrowotne ucznia i ułatwi wybór narzędzi, które będą wspierać edukację; wychowawca / psycholog / pedagog szkolny wskazuje rodzicom korzyści dla dziecka płynące z posiadania opinii, orzeczenia PPP lub innej poradni specjalistycznej i przedłożenia tych dokumentów w szkole; instruowanie rodziców / opiekunów dzieci w jaki sposób powinni motywować swoją pociechę do nauki – np. jeśli rodzic będzie interesować się tym, co dziecko robiło w szkole, przeglądać na bieżąco zeszyty dziecka, czytać wspólnie notatki z zajęć, chwalić dziecko, gdy wykona ćwiczenie poprawnie – wtedy dziecko będzie czuło satysfakcję z własnych osiągnięć i chętniej będzie się uczyło; instruowanie dorosłych w jaki sposób powinni planować dzień dla dziecka, które przejawia problemy w nauce. Niewłaściwe zaplanowanie dnia może spowodować, że dziecko szybko zniechęci się do pracy, gdyż nie poradzi sobie z jego organizacją. Formy spędzania czasu również nie są tutaj bez znaczenia – wspólne spędzanie czasu lub na świeżym powietrzu przy aktywności fizycznej jest bardzo dobrą opcją; nauczyciele rozmawiają z opiekunami dzieci na temat niewłaściwego motywowania i np. stawianie zbyt wysokich lub zbyt niskich wymagań; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • podczas spotkania z logopedą rodzice / opiekunowie uczniów dowiadują się jaka może być geneza zaburzonego wystawiania się u dziecka, jak z nią pracować i gdzie szukać specjalistycznej pomocy – u dzieci, które mają trudności ze sprawnym porozumiewaniem się z dorosłymi i rówieśnikami, często towarzyszy poczucie wstydu, co z kolei wpływa na jego zmianę . 			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowanie postawy możliwości realizacji zamierzonych celów. 2. Rozwijanie poczucia akceptacji do samego siebie oraz poczucia tolerancji i akceptacji względem innych uczniów. 3. Rozwijanie umiejętności komunikacyjnych uczniów. 	<p>- spotkania ze specjalistami (np. pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, neurolog, psycholog szkolny, logopeda),</p>	<p>Nauczyciele, wychowawcy, specjaliści.</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Kształtowanie umiejętności organizacji czasu. 2. Poznawanie mnemotechnik. 3. Budowa systematyczności. 	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dla uczniów (nie tylko z problemami w nauce) kierowane są zajęcia usprawniające proces przyswajania wiedzy, np. ćwiczenia na poprawę koncentracji uwagi, ćwiczenia ruchowe. Uczniowie mający problem w nauce uczestniczą w zajęciach korekcyjno-kompensacyjnych oraz dydaktyczno-wyrównawczych – forma pracy i ich intensywność powinna zostać dostosowana do indywidualnych potrzeb i możliwości uczniów. Diagnozę oraz dopasowania ćwiczeń zostawia się do wyboru przez specjalistę; • zajęcia logopedyczne dla uczniów, którzy mają problem z wystawianiem się lub ich mowa jest zaburzona – zajęcia mają na celu poprawę komfortu wypowiedziania się przez dziecko; • podczas godziny wychowawczej prowadzone są zajęcia z tolerancji oraz inne mające na celu zrozumieć przypadłość, odmienność swojego kolegi czy koleżanki ; • kształtowanie właściwych postaw wobec obowiązków szkolnych – przed rozpoczęciem każdych zajęć nauczyciele przedstawiają plan spotkania, cel oraz efekt, jaki ma zostać uzyskany po zakończeniu zajęć czy jakiegoś tematu. • Rozwijanie relacji interpersonalnych <ul style="list-style-type: none"> -częste rozmowy nauczycieli z uczniami -objęcie wsparciem osób nieśmiałych i wycofanych -organizowanie częstych wyjść klasowych 			
	<p>warsztaty, ćwiczenia, - dyskusje, - ćwiczenia aktywizujące, - materiały ćwiczeniowe.</p>	<p>Wszyscy nauczyciele</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>

<p>4. Kształtowanie umiejętności oceny własnej pracy.</p>	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uczniowie dowiadują się czym jest pamięć, w jaki sposób funkcjonuje oraz co może wyraźnie osłabić jej zasoby a co usprawnić działanie; • dyskusja na temat uczniowskich sposobów nauki – uczniowie dzielą się praktykowanymi przez nich sposobami na efektywne przyswajanie wiedzy; • uświadomienie uczniom co pomaga, a co przeszkadza w nauce, w tym motywacja i nastawienie, ale również przygotowanie miejsca do pracy (np. pozycja biurka, oświetlenie, natężenie hałasu, godzina pracy); • forma zajęć, która w większym stopniu angażuje uczniów: • na początku roku zajęć uczniowie zawierają pisemne lub ustne umowy z nauczycielami np. określają zasady, jakie będą przez nich i nauczycieli respektowane przez cały okres trwania nauki, • stwarzanie każdemu uczniowi możliwości odnoszenia sukcesów na miarę jego indywidualnych możliwości i nie tylko w nauce, ale na różnych płaszczyznach życia społecznego, kulturalnego, w sporcie, w teatrze itp. – szkoła oferuje szereg zajęć fakultatywnych dla uczniów, a nauczyciele otwarci są na ich sugestie. • w indywidualnych rozmowa z uczniami nauczyciel pyta się o przyczyny trudności i niepowodzeń w nauce oraz wypracowanie z uczniem sposobów radzenia sobie z tą sytuacją; • szkoła prowadzi działania mające na celu stwarzanie uczniom z trudnościami w nauce czy aktualnymi niepowodzeniami szkolnymi, warunków umożliwiających wykazanie się swoimi mocnymi stronami z innych dziedzin życia – np. umiejętności organizacyjne, kulturalne, sportowe, kulinarne, techniczne; • różnicowanie sposobów zadań domowych oraz stosowanie różnych form sprawdzania stopnia opanowania wiadomości, dostosowanych do indywidualnych potrzeb uczniów.
---	---

Część VIII: Wychowanie do wartości

Kształtowanie postaw oraz wartości stanowi źródło inspiracji oraz dyrektyw dla dyrekcji szkoły oraz kadry pedagogicznej.

Według Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe(Dz. U. z 2020 r. poz. 910 i 1378)ogłoszono dnia 22 maja 2020 obowiązuje od dnia 1 września 2017 r.- : „*Nauczanie i wychowanie – respektując chrześcijański system wartości – za podstawę przyjmuje uniwersalne zasady etyki. Kształcenie i wychowanie służy rozwijaniu u młodzieży poczucia odpowiedzialności, miłości Ojczyzny oraz poszanowania dla polskiego dziedzictwa kulturowego, przy jednoczesnym otwarciu się na wartości kultur Europy i świata. Szkoła winna zapewnić każdemu uczniowi warunki niezbędne do jego rozwoju, przygotować go do wypełniania obowiązków rodzinnych i obywatelskich w oparciu o zasady solidarności, demokracji, tolerancji, sprawiedliwości i wolności*”.

Poniższa część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Wychowanie do wartości” ma na celu wychowanie dzieci i młodzieży szkolnej w duchu systemu wartości pielęgnowanego przez wiele wcześniejszych pokoleń Polek i Polaków. Krzewienie wyznawanego w danym społeczeństwie systemu wartości jest fundamentem procesu wychowania. Rodzice, nauczyciele i wychowawcy stanowią dla nich wzór do naśladowania z tego powodu ich zadaniem jest ukazywanie tego co wartościowe, przybliżanie i tłumaczenie czym są i co znaczą poszczególne wartości. Wychowanie do wartości kształtuje orientację aksjologiczną młodych ludzi, czyli gotowość do świadomego i odpowiedzialnego wybierania wartości i odpowiadania za nie.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Zapoznanie się obecnym system wyznawanych przez młodych ludzi wartości. 2. Sporządzenie pogłębionej analizy sytuacji problemowej. 3. Wyciągnięcie wniosków oraz opracowanie działań koniecznych do prowadzenie efektywnego wychowania do wartości.	- przeprowadzenie wywiadów. Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> przeprowadzenie badania ankietowego wśród uczniów szkoły, rodziców, w celu zaznajomienia się z wyznawanym przez uczniów systemami wartości – badanie przygotowuje psycholog/ pedagog szkolny sporządzenie analizy uzyskanych wyników z oraz zapoznanie z nimi społeczności szkolnej; przeprowadzenie ankiety po około roku czasu od podjęcia działań wychowawczo-profilaktycznych 	Wychowawcy,	Początek roku szkolnego	Cała społeczność szkolna
1. Zwiększenie świadomości w temacie wychowania w wartości przez rodzinę. Uświadomienie ich kluczowego znaczenia w edukacji.	- spotkania z wychowawcami, psychologiem, pedagogiem szkolnym, - materiały informacyjne,	Wychowawcy, nauczyciele	Raz w roku	Rodzice/ opiekunowie uczniów

	- polecane pozycje książkowe.			
1. Wzbogacenie uczniowskiej wiedzy na temat wartości oraz określenie ich znaczenia w życiu codziennym.	- wyjścia do teatru/ filharmonii/ muzeum/ itp., - przygotowanie apeli, scenek rodzajowych, - godziny wychowawcze, - spotkania z pracownikami PPP, doradcą zawodowym.	Wychowawcy, nauczyciele	W miarę potrzeb	Uczniowie
	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> działania edukacyjne dla rodziców/ opiekunów uczniów zwiększające ich kompetencje wychowawcze: <ul style="list-style-type: none"> informowanie z jakimi konsekwencjami mogą się spotkać, w sytuacji gdy dziecko nie zostanie zaznajomione z promowanymi, pozytywnymi wartościami społecznymi; wychowawcy udzielają rodzicom/ opiekunom informacji na temat Poradni Rodzinnych, które specjalizują się w rozwiązywaniu sytuacji kryzysowych, problemów wychowawczych w rodzinie oraz problemów małżeńskich; uświadomienie rodzicom/ opiekunom dzieci jak ważną rolę odgrywa ich podejście oraz wyznawane przez nich wartości. Jedynie jednolity, spójny system zachowania i wyznawanych wartości może przynieść oczekiwany skutek – zdania w stylu „mi wolno tak się zachowywać ponieważ jestem starszy”, „zdarzyło mi się to tylko raz”, „mi tak wolno” nie są dla młodego człowieka żadnym wytłumaczeniem. Z tego powodu, jeśli chcemy, aby nasz podopieczny respektował przekazywane mu przez nas wartości, sami musimy ich przestrzegać, dając tym samym dobry przykład; <p><u>Tematy godzin wychowawczych dla uczniów szkoły podstawowej oraz pierwszej klasy gimnazjum:</u></p>			

- zajęcia plastyczne „*ja i moja rodzina*” – zwrócenie uwagi uczniów na emocje, które towarzyszą im w stosunku do różnych członków rodziny.
- „*Ja i moje rodzeństwo*” – lekcja wychowawcza poświęcona próbie zastanowienia się nad swoim rodzeństwem bądź jego brakiem – dzieci opisują relacje ze swoim rodzeństwem, natomiast jedynacy przedstawiają swoje funkcjonowanie w rodzinie (można opisać jeden normalny dzień i relacje z rodzicami/opiekunami). Omawiamy trudności wynikające z posiadania rodzeństwa oraz bycia jedynakiem. Szukamy mocnych stron obu relacji oraz występujących w nich podobieństw;
- wyjście do teatru lub MDK na spektakl – przed spektaklem należy zwrócić uwagę uczniów na znaczenie postaw i wartości w życiu człowieka oraz zachęcić do wyszukiwania ich podczas przedstawienia. Można również spróbować zinterpretować jedną konkretną wartość i poprosić uczniów o opisanie sytuacji, kiedy była ona w szczególny sposób widoczna podczas spektaklu;
- organizowanie twórczych działań z pominięciem czynnika rywalizacji;
- prowadzenie zespołowych zajęć psychoedukacyjnych;
- włączanie młodzieży do podejmowania działań na rzecz szkoły bądź klasy – organizacja wydarzeń, eventów, akcji charytatywnych, akcji świątecznych, wyjść, wyjazdów;
- modelowanie postaw pomocnego zachowania i empatycznego odczuwania względem drugiego człowieka w trakcie zajęć lekcyjnych oraz zezwalanie do tworzenia nieformalnych, spontanicznych spotkań;
- piknik edukacyjny – spotkanie z rodzinami dzieci. Zorganizowanie pikniku, podczas którego rodziny tworzą zespoły i konkurują w zajęciach sportowych z innymi rodzinami.
- „*Jakim jestem kolegą/ koleżanką*” – dzieci diagnozują swoje relacje ze znajomymi, opisują zachowania, które sprzyjają nawiązywaniu i podtrzymywaniu relacji koleżeńskich oraz doceniają wartość koleżeństwa w swoim życiu
- „*Jakim jestem przyjacielem*” – uczniowie zastanawiają się nad różnicą pomiędzy znajomymi, kolegami i przyjaciółmi, wymieniają cechy dobrego przyjaciela, określają ilu mają znajomych a ilu przyjaciół i zastanawiają się dlaczego z reguły ma się więcej kolegów i koleżanek niż przyjaciół. Doceniają wartość przyjaźni w swoim życiu;
- „*Szanuje siebie i innych*” – uczniowie wyjaśniają jak rozumieją znaczenie słowa szacunek, omawiają w jaki sposób szanują siebie oraz jak zachowują się wobec innych osób, przedstawiają przykłady zachowań wskazujących na brak szacunku, zastanawiają się czy postawa szacunku jest ważna w dzisiejszym życiu, a jeśli tak to dlaczego
- „*Savoir-vivre w kontaktach z osobami niepełnosprawnymi*” – spotkanie integracyjne

	• „<i>Moje autorytety</i>” – uczniowie definiują czym jest autorytet, indywidualnie określają cechy takiej osoby a następnie przedstawiają je na forum klasowym (metoda „burza mózgów”).

Część IX: Zdrowy tryb życia, zmiany klimatyczne i ochrona środowiska

Szkolna edukacja zdrowotna jest jednym z priorytetów działalności naszej szkoły. Wychodząc z założenia, że najbardziej efektywnym sposobem w zmienianiu niewłaściwych postaw są metody aktywizujące, z tego powodu większość proponowanych przez nas działań posiada właśnie taki charakter.

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Zdrowy tryb życia, zmiany klimatyczne i ochrona środowiska” ma na celu:

1. pogłębienie wiedzy na temat zachowań prozdrowotnych, których celem jest utrzymanie bądź przywrócenie stanu zdrowia fizycznego i psychicznego;
2. kształtowanie hierarchii systemu wartości, w którym zdrowie należy do jednych z najważniejszych wartości w życiu,
3. zmniejszenie występowania zaburzenia odżywiania,
4. kształtowanie odpowiedniej aktywnej postawy i dbanie o zdrowie własne, swoich bliskich i innych ludzi;
5. promowanie regularnego uprawiania sportu,
6. uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych, chorób wenerycznych,
7. uświadamianie problemu depresji,
8. uświadomienie zależności między ochroną środowiska a naszym zdrowiem,
9. pogłębienie wiedzy na temat zmian klimatycznych, spowodowanych zachowaniem i stylem życia ludzi.

Cele szczegółowe:

Profilaktyka zdrowego żywienia oraz promowanie aktywności fizycznej na co dzień mają spowodować poniższe zmiany:

1. wzrost świadomości na temat jedzenia i jego jakości,
2. nabycie nawyków żywieniowych,
3. wzrost bądź nabycie zdolności samodzielnego przygotowywania pokarmów,
4. popularyzacja aktywności fizycznej wśród uczniów,
5. wzrost wiedzy na temat chorób związanych ze złym odżywianiem, brakiem ruchu, czy utrzymywaniem niewłaściwej/ nieodpowiedniej higieny osobistej,
6. nawiązanie lepszej współpracy z rodzicami/ opiekunami uczniów,
7. polepszenie atmosfery w szkole,
8. poprawa wyników nauczania i osiągnięć uczniów,

9. zmniejszenie ilości absencji dzieci na zajęciach, których geneza była chorobowa,
10. wzrost świadomości uczniów na temat zależności pomiędzy dbaniem o środowisko a wpływem na zdrowie,
11. wzrost świadomości na temat wpływu działań człowieka na ocieplenie klimatu,
12. lepsza współpraca szkoły z otoczeniem lokalnym.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Propagowanie wśród uczniów zdrowego trybu życia. 2. Uświadamianie uczniom jak ważne jest zdrowe odżywianie się. 3. Uświadomienie uczniom jaki wpływ na nasze zdrowie ma ochrona środowiska, nieużywanie pestycydów i sztucznych oprysków 4. Nauka przyrządzanie posiłków. 5. Świadomość znaczenia ruchu fizycznego w życiu każdego człowieka. 6. Zwiększenie aktywności fizycznej i wyrobienie nowych nawyków 7. Zwiększenie wśród uczniów świadomości na temat naszego stylu życia i wpływu na ocieplenie klimatu.	- zajęcia aktywizujące, - konkursy sportowe, - zajęcia plastyczne, - zajęcia sportowe, - dostępność nauczycieli, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych.	Wychowawcy, nauczyciele przyrody, biologii, w-fizycznego, lekarz, dietetyk	W ciągu roku	Uczniowie
<p>Przykłady:</p> <p>zajęcia na przyrodzie/biologii – jaki wpływ na organizm ma jedzenie fast food'u? Dzieci przygotowują plakaty informujące o szkodliwości takiego jedzenia</p> <p>Klasy I-III biorą udział w akcji „Śniadanie daje moc”,</p> <ul style="list-style-type: none"> • w ramach zajęć z biologii/przyrody/ godziny wychowawczej realizowane są następujące tematy: znaczenie protein, tłuszczów i węglowodanów dla funkcjonowania organizmu, endorfiny w ciele po ćwiczeniach, • nauka czytania i rozumienia etykiet spożywczych na produktach; • zajęcia organizowane na Sali gimnastycznej podczas dłuższych przerw pt. „bądź fit”. Wybrani bądź chętni uczniowie uczą innych wymyślonych przez siebie układów tanecznych • nauczyciele i wychowawcy zachęcają uczniów do czynnego brania udziału w obowiązkowych i fakultatywnych zajęciach sportowych; • zajęcia prowadzone przez psychologa – informujące o negatywnych skutkach przyjmowania jakichkolwiek substancji psychoaktywnych, leków, produktów z nikotyną bądź napojów alkoholowych • Zajęcia w ramach lekcji mające na celu wykształcenie u dzieci podstawowych nawyków dotyczących ochrony środowiska np. „Dzień Ziemi”, „Sprzątanie Świata” • Uczniowie wykonują plakaty dotyczące dbania o naszą planetę 				

<ol style="list-style-type: none"> 1. Uświadamianie istnienia chorób cywilizacyjnych, chorób wenerycznych. 2. Uświadomienie zjawiska depresji. 3. Budowanie świadomości znaczenia bezpieczeństwa w ruchu drogowym. 4. Rozbudzanie świadomości uczniów na temat wpływu reklamy na ich wybory życiowe. 5. Tworzenie świadomości znaczenia dla zdrowia człowieka higieny jamy ustnej. 	<ul style="list-style-type: none"> - materiały informacyjne, - pogadanki, - ćwiczenia aktywizujące, - dostępność nauczycieli, - dostępność i popularyzacja materiałów edukacyjnych. 	<p>Wychowawcy, nauczyciel techniki, biologii, przyrody</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie w uczniach umiejętności empatii wobec innych ludzi – prowadzenie zajęć w formie dram, dzięki którym uczniowie będą mogli wcielić się w rolę innych osób, które przeżywają jakiś problem bądź mają rozterki; • zachęcanie uczniów do podejmowania działalności wolontariackiej na rzecz innych ludzi. Takie zajęcia mają charakter uwrażliwiający; • wzbudzanie w uczniach poczucia zaufania – muszą mieć świadomość, że z każdym nawet najmniejszym problemem mogą zwrócić się do swojego wychowawcy. • prowadzenie lekcji wychowawczych lub zajęć technicznych na temat bezpieczeństwa w ruchu drogowym, przepisów Kodeksu Drogowego oraz z zakresu stosowania pierwszej pomocy – zapraszanie przedstawicieli instytucji kompetentnych do realizacji tematu; • spotkanie z policjantem - uczeń poznaje zasady bezpiecznego zachowania się na drodze (przykłady zachowań ryzykownych i ewentualnych ich konsekwencji); • cykl zajęć poświęconych dbałości o zdrowie, stresowi radzenie sobie z nim i higienie osobistej; • uświadomienie zagrożeń wynikających z posiadania wad postawy – zajęcia prowadzone przez nauczyciela wychowanie fizycznego; 				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podwyższenie poziomu wiedzy na temat istoty zdrowego odżywiania oraz codziennej aktywności fizycznej osób w każdym wieku. 2. Doksztalcanie nauczycieli z umiejętności miękkich tj. komunikacja (ukierunkowana na rodzica i jego dziecko, które przejawia problemy). 	<ul style="list-style-type: none"> - materiały edukacyjne, - pogadanki, spotkania ze specjalistami, - szkolenia. 	<p>Wychowawcy, dyrektor,</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pedagogizacja opiekunów uczniów na temat zdrowego życia, jego zasad oraz jego wpływu na organizm młodego człowieka; 				

<p>3. Zwiększenie zdolności do wykrywania i radzenia sobie z osobami będącymi pod wpływem.</p> <p>4. Stała kontrola zjawiska oraz reagowanie, gdy pojawiają się niepokojące symptomy</p> <p>5. Pedagogizacja rodziców/ opiekunów, zapoznanie ze specyfiką tematyki, w jaki sposób należy promować zdrowy styl życia oraz jak reagować w sytuacjach jego zagrożenia.</p> <p>6. Profilaktyka zdrowego trybu życia.</p>	<ul style="list-style-type: none"> uczestnictwo w szkoleniach pogłębiających nauczycielską wiedzę w temacie rozpoznawania osób będących pod wpływem dopalaczy, narkotyków, leków, czy innych substancji zaburzających świadomość – nauczyciele pozostają w stałych relacjach z policją, poradnią leczenia uzależnień oraz poradnią pedagogiczno-psychologiczną. W przypadku pojawienia się przesłanek, że omawiane zdarzenie mogło mieć miejsce, należy niezwłocznie powiadomić odpowiednie służby; rozpoznawanie sytuacji domowej wychowanków – wychowawcy i nauczyciele bacznie obserwują zachodzące zmiany w zachowaniu uczniów. W chwili pojawienia się wątpliwości czy zachowanie jest akceptowane, nauczyciel ma obowiązek skontaktować się z odpowiednimi służbami; wychowawca rozmawia z rodzicami na temat ich przyzwyczajzeń żywieniowych w domu, tłumaczy dlaczego istotne jest samodzielne gotowanie. informowanie rodziców, jakie znaczenie ma reklama na wybory żywieniowe ich dzieci – przygotowany w temacie nauczyciel edukuje rodziców jak ważne jest zwracanie uwagi na reklamy oraz produkty żywieniowe, które kupuje dziecko 			
<p>1. Zmiana przyzwyczajzeń żywieniowych na terenie szkoły.</p> <p>2. Poprawa aktywności fizycznej uczniów.</p>	<p>- wdrażanie nowych rozwiązań.</p>	<p>Nauczyciele wych.fizycznego, trenerzy, wychowawcy</p>	<p>W miarę potrzeb w ciągu roku</p>	<p>uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> szkoła dostosowuje krzesła i ławki do indywidualnych predyspozycji uczniów; dotatkowe zajęcia sportowe; udział nauczycieli wychowania fizycznego w programie Ministerstwa Edukacji i Nauki „Aktywny powrót do szkoły po pandemii” przygotowany we współpracy z akademiami wychowania fizycznego z całej Polski. Podczas szkoleń nauczyciele dowiedzą się m.in. jak przeciwdziałać skutkom bezczynności ruchowej, izolacji społecznej czy innym skutkom zdrowotnym, które pojawiły się w związku z pandemią. 				

Część X: Społeczność szkolna

Bezpieczeństwo w społeczności szkolnej.

Wychodząc naprzeciw oczekiwaniom ministerstwa, rodziców, opiekunów, wychowawców i nauczycieli podejmujemy się przeprowadzenia działań o charakterze wychowawczo-profilaktycznym. Przyczyni się on do zapewnienia odpowiedniego i bezpiecznego środowiska pracy i nauki dla osób przebywających na terenie szkoły bądź pozostających pod opieką jej wychowawców podczas prowadzonych zajęć poza granicami szkoły ale również w jej zakresie.

Celem prowadzonych przez nas działań jest:

1. poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią,
2. prowadzenie analizy i działań profilaktycznych w stosunku do zachowań społecznie nieakceptowanych,
3. profilaktyka zachowań ryzykownych,
4. intensyfikacja wspólnych (przy współpracy rodziców i nauczycieli) działań wychowawczych,
5. kształtowanie umiejętności bezpiecznych zachowań i radzenie sobie w sytuacjach skomplikowanych i trudnych,
6. tworzenie tradycji i więzi ze szkołą,
7. budowanie schematów reagowania w sytuacjach kryzysowych,
8. uświadomienie rodzicom i nauczycielom istoty problemu alienowania uczniów,
9. przedstawienie bądź przypomnienie panujących w szkole zasad i norm postępowania,
10. budowanie szacunku do nauczycieli i pracowników szkoły.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Poprawa stanu bezpieczeństwa na terenie szkoły, w jej obrębie i poza nią.	- spotkania informacyjne, -ankieta nt.bezpieczeństwa w szkole.	Wychowawcy, pedagog, psycholog	Raz w roku	Cała społeczność szkolna
2. Badanie poczucia bezpieczeństwa w szkole.	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • badanie dotyczące poczucia bezpieczeństwa wśród uczniów – badanie przygotowane przez zatrudnionego w szkole psychologa/pedagoga . • prowadzenie statystyk zachowań przemocowych, agresywnych, innego rodzaju zachowań ryzykownych; • zapoznanie / przypomnienie uczniom, nauczycielom, dyrekcji oraz rodzicom / opiekunom uczniów zasad i reguł bezpieczeństwa obowiązujących na terenie szkoły; prowadzenie działań wychowawczo-profilaktycznych. 			

<ol style="list-style-type: none"> 1. Kreowanie zdrowego, bezpiecznego i przyjaznego środowiska. 2. Promowanie zdrowego i aktywnego stylu życia wśród dzieci i młodzieży. 3. Zaznajomienie uczniów z praktyczną formą pierwszej pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> - uroczystości szkolne, apele, - zajęcia fizyczne, - spotkania ze specjalistami, pracownikami służb medycznych, 	<p>Pielęgniarka szkolna, wszyscy nauczyciele</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie uświadamiających spotkań / apeli informacyjnych dla uczniów, które przybliżą im i pomogą zrozumieć zasady bezpieczeństwa oraz komfortowego przebywania na terenie szkoły. Poza przypomnieniem i usystematyzowaniem wiedzy uczniów na temat zasad wynikających z regulaminu szkolnego oraz norm społecznych, warto poruszyć również temat wpływu warunków w jakich przebywają: np. ciągłe przebywanie w sferze hałasu, nieprzewietrzonych pomieszczeniach, nieodpowiednio doświetlonych pomieszczeniach, itp.; • uświadomienie uczniom zagrożeń wynikających z kontaktowania się z osobami obcymi bez zgody i wiedzy dorosłych. Wychowawcy informują uczniów o konieczności informowania najbliższego nauczyciela o fakcie pojawienia się osoby nieznanego na terenie szkoły; • zajęcia prowadzone przez przygotowanego w tym temacie nauczyciela – zasady zachowania podczas wypadku, udzielanie pierwszej pomocy; • podczas godziny wychowawczej wychowawca rozmawia z uczniami na temat bezpieczeństwa na co dzień oraz podczas wakacji. 				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapobieganie problemom i zachowaniom problemowym u dzieci. 2. Profilaktyka zachowań agresywnych, przemocowych oraz cyberprzemocy. 3. Przeciwdziałanie zażywaniu substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież. 4. Profilaktyka uzależnienia od gier komputerowych, Internetu, hazardu. 	<ul style="list-style-type: none"> - spotkania ze specjalistami np. funkcjonariusze policji, straży pożarnej. 	<p>Wychowawcy, pedagog, psycholog</p>	<p>W miarę potrzeb</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zapoznanie uczniów z regulaminami, zasadami, programami, planami obowiązującymi na terenie szkoły; • pogadanka – przekazywanie wiedzy na temat szkodliwości nałogów, informowanie o ich skutkach ubocznych oraz przestrzeganie przed przyjmowaniem używek; • prowadzenie lekcji na temat agresji, tolerancji, niepełnosprawności; • spotkania z przedstawicielami służb mundurowych – uświadomienie uczniów jakie kary grożą za stosowanie agresji i przemocy wobec drugiej osoby. Mundurowi wskażą w jaki sposób należy się bronić oraz jakie działania zaradcze każdy samodzielnie powinien podjąć. Udzieli również wskazówek jak reagować, gdy zostanie się świadkiem zdarzenia i gdzie należy szukać pomocy; 				

	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie interwencji przez wychowawców klas w sytuacji gdy uczniowie używają wulgaryzmów i nie przestrzegają zasad; 			
<ol style="list-style-type: none"> 1. Usprawnienie oraz zwiększenie skuteczności oddziaływań szkoły w sytuacjach zagrożenia. 2. Wypracowanie jednolitych metod współpracy między rodzicami a szkołą. 3. Promowanie zachowań i postaw godnych naśladowania. 	<ul style="list-style-type: none"> - udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych, - spotkania z rodzicami grupowo i indywidualnie, - spotkania informacyjne ze specjalistami, - materiały informacyjne, broszury. 	Dyrektor, nauczyciele	1 raz w roku lub w miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przypomnienie nauczycielom i innym pracownikom szkoły zasad bezpieczeństwa, BHP oraz norm i reguł, które obowiązują na terenie szkoły; • utrzymywanie kontaktu z policją oraz poradniami; 				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Pedagogizacja opiekunów uczniów oraz sposobów prowadzenia działań profilaktycznych. 2. Zachęcanie rodziców / opiekunów do częstszego uczestnictwa w życiu szkoły. Nawiązanie stałej współpracy z rodzicami. 	<ul style="list-style-type: none"> -spotkania z psychologiem / pedagogiem szkolnym, - spotkania z wychowawcą. 	Psycholog, pedagog, wychowawcy.	W miarę potrzeb	Rodzice/ opiekunowie uczniów
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uświadomienie opiekunom jak istotna jest ich opinia i jaki wpływ wywiera na młodego człowieka, • pogadanka na temat występujących sytuacji zagrażających bezpieczeństwu ich dzieci (promowanie bezpiecznego korzystania z Internetu, przeciwdziałanie agresji i przemocy, budowanie pozytywnych autorytetów). • budowanie pozytywnej, otwartej współpracy na linii rodzice / opiekunowie uczniów – nauczyciele (np. organizowanie spotkań indywidualnych, udostępnianie telefonu czy e-maila służącego do szybkiego kontaktu z nauczycielami w sytuacjach nagłych, zapoznanie rodziców z dokumentacją szkoły, zachęcanie do udziału w wyjazdach, wyjściach klasowych i szkolnych); 				

1. Poprawa poziomu bezpieczeństwa na terenie szkoły.	<ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie prac remontowych, - instalowanie niezbędnych sprzętów i montowanie usprawnień, - dbanie o bezpieczeństwo fizyczne, emocjonalne i intelektualne uczniów. 	Dyrektor, wszyscy pracownicy, koordynator ds.bezpieczeństwa.	Cały rok	Dyrekcja szkoły, pracownicy
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • umieścić plan ewakuacji w widocznym miejscu oraz upewnić się, że uczniowie dobrze znają zasady postępowania w sytuacji wystąpienia zagrożenia. Należy również organizować „dzień próbny”, podczas którego uczniowie będą ćwiczyć działania związane z ewakuacją ludzi z budynku. • zapewnienie bezpieczeństwa fizycznego: <ul style="list-style-type: none"> a. sprawdzenie wydajności i zasięgu obecnego monitoringu; b. przeprowadzanie prac remontowych, instalacyjnych i naprawczych w czasie nieobecności uczniów; c. przestrzeganie zasad BHP; d. patrolowanie korytarzy szkolnych przez nauczycieli podczas przerw; e. czyszczenie przejść na terenie szkoły ze śniegu i lodu oraz posypywanie piaskiem z solą; f. dbanie o to, aby sprzęt szkolny dostosowany był do wymogów ergonomii – stoliki i krzesła dostosowane do potrzeb konkretnego ucznia; g. dbanie o czystość i stan techniczny wyposażenia pomieszczenia do spożywania posiłków; h. wyposażenie pomieszczeń szkoły w apteczki zawierające środki do udzielania pierwszej pomocy wraz z instrukcjami jej udzielania (dotyczy również pokoju nauczycielskiego i pokoju nauczycieli wychowania fizycznego); i. kontrola sprawności i bezpieczeństwa maszyn i urządzeń technicznych; j. wywieszenie regulaminów oraz norm zachowania się w pracowniach technicznych, chemicznych, itp.; k. dbanie o prawidłowe naświetlenie, natężenie hałasu, wentylacji i ogrzewania w pomieszczeniach szkoły; l. funkcjonowanie higienicznych i bezpiecznych toalet, szatni, itp.; m. prowadzenie rejestru wypadków, a później analiza ich przyczyn i okoliczności; n. konsultowanie z rodzicami chorób uczniów i leków, które są przez nich zażywane na terenie szkoły. • realizowanie pomysłów uczniów zaproponowanych przez np. Samorząd Uczniowski, akcji wolontaryjnych, itp. 				

Część X: Prawidłowe relacje rówieśnicze – trudności w nawiązywaniu kontaktów rówieśniczych

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego ma na celu wspomóc uczniów w ich trudnościach w nawiązywaniu relacji ze swoimi kolegami i koleżankami ze szkolnych ławek. Opisane działania zawierają propozycję działań wspomagających wyznaczony cel – pominięte zostało zagadnienie związane z przemocą rówieśniczą (informacje na ten temat zostały zawarte we wcześniejszej części tegoż dokumentu pt. „Bezpieczeństwo w społeczności szkolnej”).

Przedstawiony poniżej program ma na celu:

1. Kształtowanie prawidłowych postaw społecznych,
2. Rozwijanie umiejętności nawiązywania prawidłowych relacji z rówieśnikami,
3. Przygotowanie dzieci do rozsądnego i samodzielnego życia w społeczeństwie,
4. Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów,
5. Poszerzanie wiedzy nauczycieli i opiekunów na temat prawidłowego rozwoju i funkcjonowania młodych ludzi oraz istotności nawiązywania i utrzymywania poprawnych relacji międzyrówieśniczych,
6. Prowadzenie działań profilaktycznych utrzymujący satysfakcjonujący poziom zdolności opisany w punktach wcześniejszych.
7. Integracja środowiska uczniowskiego poprzez działalność samorządową i wolontariacką.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Propagowanie aktywności i twórczego myślenia uczniów. 2. Wychowywanie samodzielnych, samodzielnie radzących sobie w życiu młodych ludzi. 3. Kształtowanie właściwych relacji między uczniami. 4. Popularyzowanie dobrego zachowania.	- pogadanki, - praca indywidualna, - zajęcia aktywizujące - e-lekcje -godziny wychowawcze	Wychowawcy, poloniści, nauczyciele wych.fiz., wszyscy nauczyciele	W ciągu roku	Uczniowie
	Przykłady:			

<p>5. Wychowywanie samodzielnych , samodzielnie radzących sobie w życiu młodych ludzi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcenie uczniów do udziału w różnego rodzaju pracach wolontaryjnych (np. praca w Samorządzie Szkolnym, udzielanie się w gazetce szkolnej /drużynach sportowych, udzielanie pomocy osobom potrzebującym, udzielanie korepetycji osobom ze słabszymi wynikami w nauce); • stworzenie gazetek tematycznych (np. uczenie warsztatu dziennikarskiego); stworzenie gazetek tematycznych również na stronie internetowej, organizowanie zbiórek charytatywnych , współpraca z różnymi podmiotami pomagającymi (szlachetna paczka) w pandemii z zachowaniem bezpieczeństwa. • zachęcanie uczniów do kandydowania oraz brania udziału w wyborach do Samorządu • opracowanie harmonogramu i tematyki zajęć reintegracyjnych na podstawie przeprowadzonej w szkole ankiety. Zaproszenie specjalistów z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej. • organizowanie spotkań z osobami pełniącymi różne funkcje społeczne, posiadającymi różne zawody – dzięki temu uczniowie mogą poszerzyć swoje horyzonty i zweryfikować swoje dotychczasowe poglądy, • prowadzenie lekcji metodami aktywizującymi uczniów; • prowadzenie godzin wychowawczych; • podkreślanie wartości zachowań fair play podczas prowadzenia zajęć sportowych; • uczniowie uczestniczą w zajęciach uczącym ich czym jest aktywne słuchanie, a czym tylko słyszenie. Podczas zajęć uczeni są jak jasno i w sposób bezpośredni wyrażać swoje potrzeby, prośby i oczekiwania względem innych osób; 			
<p>Rozwijanie kompetencji wychowawczych nauczycieli i opiekunów uczniów.</p>	<p>- prelekcje, - broszury, materiały informacyjne, - dramy sytuacyjne.</p>	<p>Psycholog, wychowawcy.</p>	<p>Raz w roku</p>	<p>Nauczyciele, wychowawcy, rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poprawa kompetencji wychowawczych – zwrócenie uwagi jak ważne w procesie wychowawczym jest dawanie dobrego przykładu własnym zachowaniem, które jest spójne z tym czego uczymy swoich podopiecznych (zachowanie dopuszczające podwójne standardy jest niedopuszczalne czyli np. dorośli wychodzą z założenia, że im można zachowywać się w niewłaściwy, nieakceptowany sposób ponieważ są dorosłymi – takie sytuacje są niedopuszczalne i mogą doprowadzić do spadku zaufania dzieci do opiekunów, a w konsekwencji do ich oszukiwania), konsekwencja w słowach i działaniu, umiejętność słuchania problemów podopiecznych, cierpliwość, zrozumienie, docenianie szczerości i otwartości; • przeprowadzenie warsztatów dla rodziców ukierunkowanych na wspieranie uczniów przeżywających trudności po doświadczeniach związanych z sytuacją pandemiczną z udziałem Specjalistów Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej 				

	• zintensyfikowanie współpracy poradni ze szkołami w zakresie diagnozowania uczniów i podejmowania działań wspierających uczniów w realizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej z nauczycielami i specjalistami ze szkół, rodzicami i opiekunami prawnymi.

Część XI: Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Nienaruszalność cielesna i przeciwdziałanie wykorzystaniu dzieci” ma na celu:

1. Przeciwdziałanie wykorzystywaniu dzieci:
  - uświadamianie czym jest wykorzystywanie seksualne,
  - uświadamianie występowania granic cielesnej interakcji pomiędzy osobą dorosłą a młodym człowiekiem,
  - nauczanie gdzie i u kogo należy poszukiwać pomocy,
  - pedagogizacja z omawianego tematu powinna dotyczyć: uczniów, nauczycieli, rodziców, opiekunów uczniów oraz inne zainteresowane osoby dorosłe.

2. Uświadamianie nienaruszalności cielesnej:
  - wytłumaczenie występowania różnic między przemocą a karaniem,
  - uświadamianie występowania granic personalnych i społecznych,
  - uświadamianie bezpieczeństwa w rodzinie,
  - przedstawianie miejsc, w których można szukać pomocy,
  - wyjaśnienie, jakie działania można podjąć w sytuacji naruszenia nietykalności,
  - pedagogizacja z omawianego tematu powinna dotyczyć: uczniów, nauczycieli, rodziców, opiekunów uczniów oraz inne zainteresowane osoby dorosłe.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Prowadzenie działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie szkoły. 2. Współpraca z Instytucjami, Organizacjami i służbami porządkowymi.	- spotkania informacyjne z członkami całej społeczności szkolnej i specjalistami.	Psycholog, pedagog wszyscy nauczyciele	W ciągu roku w miarę potrzeb	Cała społeczność szkolna
Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • informowanie całej społeczności szkolnej o istnieniu instytucji oraz organizacji zajmujących się pomocą osobom pokrzywdzonym, w tym dzieci i młodzieży w wieku szkolnym; • edukacja na temat bezpieczeństwa osobistego w Internecie oraz w życiu realnym, co ma doprowadzić do ograniczenia występowania sytuacji ryzykownych; • uświadomienie odbiorców o skali zagrożenia, jaka występuje w rodzinach oraz wyjaśnienie mechanizmów takich jak chronienie sprawców czynów zabronionych, syndrom sztokholmski – zajęcia prowadzone przez służby mundurowe, które przedstawiają sposoby podejmowania interwencji, możliwe kroki zaradcze oraz uwrażliwiają na konieczność funkcjonowania pomocy obywatelskiej . 				
1. Przeciwdziałanie przedwczesnej inicjacji seksualnej.	- warsztaty, szkolenia, - materiały informacyjne,	Nauczyciel WDŻ, nauczyciele przyrody i biologii.	W ciągu roku	Uczniowie
Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • lekcja pt. „współczesne media, a rzeczywistość” – nauczyciel prezentuje uczniom reklamy telewizyjne, umieszczone w czasopiśmie i billboardach. Uczniowie starają się zinterpretować prawdziwy przekaz reklamowy, jak również podejść krytycznie do treści seksualnych w prezentowanych reklamach; <ul style="list-style-type: none"> ○ uczniowie uczestniczą w szkolnym programie poświęconym profilaktyce infekcji HIV i zwalczaniu AIDS. Celem zajęć jest podniesienie świadomości uczniów na temat chorób, informowanie na temat profilaktyki, bliskich i daleko idących objawach chorób oraz możliwości zarażenia się; 				
1. Przeciwdziałania nadużyciom i wykorzystaniu dzieci i młodzieży w wieku szkolnym.	- lekcje informacyjne, - dyskusje,	Psycholog	Raz w roku	Uczniowie

	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nauczyciele informują dzieci gdzie mogą i powinni szukać pomocy – helpline.org.pl niesie pomoc w sytuacjach zagrożenia dzieci i młodzieży w Internecie; • nauka życzliwości, tolerancji i akceptowania samego siebie – uczniowie rozmawiają o swoich zainteresowaniach, pasjach, o tym co jest ich mocną stroną. Prowadzący zajęcia nauczyciel pokazuje uczniowi zalety posiadania wśród swoich znajomych ludzi o odmiennych od niego pasjach • spotkanie z psychologiem - psycholog porusza z uczniami temat bezpieczeństwa w rodzinie. Zajęcia mają na celu uświadomienie młodzieży jakie czyny są dozwolone, a jakie nie powinny występować. Dzieci uwrażliwione zostaną na pojawiające się sytuacje trudne i wiedzą, jakie działania podjąć, gdy staną się ich ofiarą bądź świadkiem takiego zdarzenia; 			
<p>1. Pedagogizacja opiekunów dzieci i młodzieży w wieku szkolnym na temat cyberprzemocy oraz nienaruszalności cielesnej osób nieletnich.</p>	<p>- spotkanie informacyjne.</p>	<p>Psycholog, wychowawcy</p>	<p>Raz w roku</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów, nauczyciele i wychowawcy</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Spotkanie informacyjne dla opiekunów w jaki sposób uczyć dzieci i młodzież jak należy zachowywać się w Internecie oraz tłumaczyć, jakie konsekwencje może nieść ze sobą nierozważne użytkowanie z sieci; • pedagogizacja rodziców i nauczycieli uczniów na temat oznak nadużyć seksualnych wobec ich podopiecznych (objawy somatyczne, psychologiczne i behawioralne); 				

<p>1. Omawianie zjawiska przemocy oraz zapoznanie się ze sposobami radzenia sobie z nimi.</p> <p>2. Przeciwdziałanie przemocy rodzinnej.</p> <p>3. Przedstawienie poszczególnych etapów rozwoju dziecka.</p>	<p>- spotkania z wychowawcą klas, psychologiem/ pedagogiem szkolnym, - materiały informacyjne, pozycje książkowe,</p>	<p>Wychowawcy, psycholog, pedagog</p>	<p>Raz w roku</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiekunowie otrzymują informacje na temat organizacji, które zajmują się pomocą np. helpline.org.pl – z pomocy powinni skorzystać opiekunowie, którzy: <ul style="list-style-type: none"> ○ nie wiedzą, jak rozmawiać z dzieckiem o bezpieczeństwie w Internecie, ○ są za niepojęni ilością czasu, jaką ich dziecko poświęca na aktywność komputerową, ○ ich dziecko stało się ofiarą przemocy rówieśniczej w sieci bądź zaniepokojeni są nowymi znajomościami dzieci. • nauczyciele udzielają informacji o tym gdzie należy szukać doraźnej pomocy osobom, które uwikłane są w przemoc w rodzinie; • pedagogizacja rodziców/ opiekunów na temat seksualności ich dzieci oraz udzielanie wskazówek w jaki sposób i kiedy należy rozpocząć taki temat ze swoim dzieckiem. 				

Część XII: Cyberprzemoc

Prezentowana część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Cyberprzemoc” ma na celu ograniczenie i/lub całkowite wyeliminowanie zachowań agresywnych i przemocowych, realizowanych przy użyciu nowej technologii komunikacyjnej na terenie szkoły bądź poza nią. Prowadzone działania mają za zadanie uświadomić młodym uczniom, ich opiekunom oraz nauczycielom czym jest przemoc elektroniczna, jak należy się przed nią chronić, jakie prawa przysługują osobie, która stała się jej ofiarą, gdzie szukać pomocy i wsparcia oraz z jakimi konsekwencjami spotka się osoba dopuszczająca się przemocy elektronicznej.

Mając na uwadze prawidłowy rozwój dzieci, na terenie szkoły podejmowane są różnorodne działania wychowawcze. Współpraca z rodzicami/ opiekunami prawnymi dzieci powinna opierać się na:

- organizowaniu zebrań (tzn. wywiadówki, dni otwarte szkoły),
- prowadzeniu konsultacji indywidualnych z nauczycielem, wychowawcą,
- informowaniu i prowadzeniu spotkań edukacyjnych dla opiekunów dzieci. Spotkania prowadzone przez psychologów, pedagogów, służby policyjne i śledcze,
- wspieraniu rodziców i opiekunów prawnych dzieci.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Współpraca z rodzicami / opiekunami prawnymi uczniów w celu wyeliminowania zachowań przemocowych.</p> <p>2. Opracowanie i upowszechnianie materiałów o zjawisku cyberprzemocy, jego formach, prawnych konsekwencjach popełnienia czynu oraz sposobów reagowania w przypadku znalezienia się w takiej sytuacji.</p>	<p>- materiały edukacyjno-informacyjne, - spotkania z wychowawcami, nauczycielami, władzami szkoły, przedstawicielami policji, Poradni Leczenia Uzależnień, psychologiem/ pedagogiem szkolnym.</p> <p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uświadamianie rodziców / opiekunów o istnieniu zjawiska cyberprzemocy wśród młodych ludzi oraz o różnorodności ich form występowania – przygotowanie materiałów informacyjnych, prelekcje przeprowadzone przez zaproszonych gości (tj. przedstawiciel policji, psycholog z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej oraz z Poradni Leczenia Uzależnień), • podczas spotkania z psychologiem należy zapoznać rodziców / opiekunów ze sposobami prowadzenia trudnych rozmów ze swoimi pociechami; • podczas spotkania z przedstawicielami policji należy zapoznać zebranych z metodami prewencji; • przekazanie rodzicom / opiekunom prawnym uczniów programów edukacyjnych specjalnie przygotowanych do użytku domowego np. za pośrednictwem strony internetowej http://www.sieciaki.pl/. • przedstawiciel policji/ wychowawca/ dyrekcja przekazuje rodzicom/ opiekunom dzieci informacje dotyczących skutków prawnych związanych z naruszeniem prawa przez nieletnich i pełnoletnich uczniów szkoły; 	Wychowawcy, psycholog, nauczyciele przyrody i biologii	Cały rok w miarę potrzeb	Rodzice / opiekunowie uczniów

<p>1. Podnoszenie kompetencji oraz stałe doszkalanie w temacie przemocy elektronicznej.</p> <p>2. Nawiązanie stałej współpracy z policją, lokalnym ośrodkiem uzależnień i ich wspieranie w przypadku pojawienia się cyberprzemocy na terenie szkoły.</p>	<p>- spotkania z przedstawicielami policji, psychologami, instytucjami/organizacjami oferującymi wsparcie w przypadku wystąpienia cyberprzemocy.</p>	<p>Nauczyciel informatyki, psycholog</p>	<p>Raz w roku</p>	<p>Nauczyciele i wychowawcy</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nawiązanie współpracy z psychologiem i wspólne organizowanie zajęć z tematyki cyberprzemocy – nauczyciele starają się wypracować jak najlepsze strategie rozmowy z dzieckiem na sytuacje trudne, w tym te dotyczące cyberprzemocy; • udział w kampaniach społecznych, projektach i konferencjach – podnoszenie kwalifikacji oraz wymiana pomysłów i spostrzeżeń ze specjalistami oraz kolegami/ koleżankami po fachu; • szkolenie z zakresu nowych mediów – zapoznanie pracowników placówki szkolnej ze specyfiką forów internetowych, blogów, portali i serwisów społecznościowych oraz aplikacji, z których obecnie korzystają uczniowie; 				
<p>1. Zaangażowanie rodziców / opiekunów do współpracy przy organizacji uroczystości szkolnych i klasowych oraz konkursów tematycznych.</p> <p>2. Promowanie bezpiecznego korzystania z Internetu.</p>	<p>- nawiązanie współpracy rodziców ze szkołą i współorganizowanie wydarzeń,</p> <p>- spotkania z wychowawcami, psychologiem, pedagogiem szkolnym, przedstawicielem policji,</p>	<p>Wychowawcy , wszyscy nauczyciele,</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Rodzice / opiekunowie uczniów</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • współorganizacja klasowych i szkolnych konkursów związanych z tematyką bezpiecznego korzystania z Internetu oraz Netykiety, konkurs na najlepszy plakat/ spot reklamowy wskazujący na zagrożenia pojawiające się w Sieci, itp.; • branie udziału w corocznych zawodach organizowanych z okazji <i>Dnia Bezpiecznego Internetu</i>; • zajęcia prowadzone w formie psychodramy podnoszące umiejętność empatycznego odczuwania; 				

	<ul style="list-style-type: none"> psycholog/ pedagog/ szkolny lub wychowawca informuje rodziców / opiekunów uczniów o objawach uzależnienia od nowych mediów tj. telefon komórkowy, komputer czy Internet; 			
<ol style="list-style-type: none"> Edukacja medialna mające na celu kształtowanie wysokiego poziomu rozwoju intelektualnego i wiedzy. Uświadomienie uczniom znaczenia nowych mediów oraz zagrożeń, jakie są z nim związane. Propagowanie zasad dobrego zachowania w Internecie. 	<ul style="list-style-type: none"> - udział w uroczystościach, - godziny wychowawcze, - analiza reklam zamieszczanych w Internecie, TV, gazetach. 	Wszyscy nauczyciele	Cały rok	Uczniowie
	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> zapoznanie uczniów z zaletami i wadami korzystania z nowych mediów. Uświadomienie jak bardzo zmienił się świat na przestrzeni ostatnich lat oraz jak szybko ewoluuje za pomocą nowych narzędzi do komunikowania się z innymi ludźmi, interpretacja zamieszczonych treści reklam, oddziaływanie na otaczającą rzeczywistość; uczniowie dokonują przeglądu reklam gazet codziennych. Ustalają liczebność reklam o nastawieniu konsumpcyjnym, ideowym, płciowym itp. Podczas godziny wychowawczej wspólnie zastanawiają się jaki wpływ wywiera dany przekaz reklamowy na postrzeganie np. danej grupy społecznej, idei. zajęcia podczas godziny wychowawczej oraz na informatyce dotyczące bezpiecznego korzystania z nowych mediów ze szczególnym uwzględnieniem Internetu i telefonu komórkowego; informowanie uczniów o konieczności ochrony swoich danych osobowy oraz ewentualnych konsekwencjach wynikających z ich niedopilnowania – pogadanka prowadzona podczas godziny wychowawczej udział w corocznym Dniu Bezpiecznego Internetu; 			
<ol style="list-style-type: none"> Zwiększanie wiedzy uczniów na temat cyberprzemocy, prewencji oraz reagowaniu w przypadku pojawienia się zagrożenia. 	<ul style="list-style-type: none"> - spotkanie z specjalistą ds. uzależnień, przedstawicielem policji. 	Psycholog, pedagog	Raz w roku	Uczniowie

<p>2. Zapoznanie uczniów i wychowanków z występującymi formami cyberprzemocy oraz skutecznym sposobom przeciwdziałania zjawisku.</p>	<p>Przykład:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podczas zajęć prowadzonych przez przedstawiciela policji, warto zapoznać uczniów czym jest cyberprzemoc, jakie symptomy i zachowania na nią wskazują, w jaki sposób należy radzić sobie z zaistniałą sytuacją oraz jak bronić przed jej pojawieniem; • uświadomienie podopiecznym jakie emocje może wywołać cyberprzemoc u ofiary oraz jakie są jej konsekwencje; • podczas spotkania ze specjalistami ds. uzależnień oraz przedstawicielami policji należy uświadomić jakie mogą być konsekwencje prawne i psychiczne dla sprawcy przemocy; 			
<p>1. Zaangażowanie młodych ludzi do aktywnego działania w sytuacji pojawienia się zjawiska cyberprzemocy.</p> <p>2. Udział w kampaniach, wydarzeniach oraz projektach społecznych uświadamiającego powagę zjawiska.</p>	<p>- kampanie społeczne, - skrzynka zaufania.</p>	<p>Wychowawcy, Rzecznik Praw Ucznia.</p>	<p>Cały rok</p>	<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie uczniów do udziału w kampaniach społecznych np. tych promujących zdrowy i aktywny styl życia; • umieszczenie na terenie szkoły tzn. skrzynki zaufania, która pozwala uczniom w anonimowy sposób informować o problemach swoich lub swoich znajomych z klasy czy szkoły. Przed podjęciem się tej inicjatywy każdy wychowawca klas uwrażliwia uczniów w jaki sposób funkcjonuje skrzynka. Należy wytłumaczyć im, że pisanie liścików nie jest zabawą, a fałszywe informowanie to również forma przemocy. szkoła zapewnia osobom poszkodowanym oraz świadkom danego zdarzenia o charakterze przemocowym, pomoc psychologiczną (za zgodną prawnych opiekunów uczniów); • nauczyciele i wychowawcy klas pracują nad wzmocnieniem relacji oraz stałym budowaniem zaufania pomiędzy młodym człowiekiem a nauczycielem. Uświadomienie, że każdy problem i wątpliwość zostanie wysłuchany, przeanalizowany i rozwiązany, natomiast zgłaszający problem może liczyć na pełną swobodę i anonimowość. 				

Część: XIII Środki psychoaktywne

Poniższa część Programu Wychowawczo-Profilaktycznego pt.: „Środki psychoaktywne” ma na celu, opisane w Rozporządzeniu, skuteczne przeciwdziałanie pojawianiu się zachowań ryzykownych związanych z używaniem środków odurzających, substancji psychoaktywnych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych przez uczniów naszej szkoły, w szczególności charakteryzujących się nieprzestrzeganiem przyjętych dla danego wieku zwyczajowych norm i wymagań, niosących ryzyko negatywnych konsekwencji dla zdrowia fizycznego i psychicznego oraz jego otoczenia społecznego.

Działalność wychowawcza i profilaktyczna

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Poszerzenie wiedzy rodziców / opiekunów prawnych, nauczycieli i wychowawców na temat prawidłowości rozwoju i zaburzeń zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych, prowadzenie skutecznych sposobów oddziaływań.</p> <p>2. Opracowanie i upowszechnianie materiałów z zakresu edukacji zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem zdrowego żywienia i aktywności fizycznej, skierowanych do nauczycieli i rodziców.</p>	<p>- spotkanie z psychologiem, pedagogiem szkolnym, policją; - nawiązanie współpracy z policją, poradnią ds. przeciwdziałania narkomanii.</p> <p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podnoszenie kompetencji nauczycieli i rodziców/ opiekunów uczniów poprzez udział w szkoleniu w zakresie rozpoznawania wczesnych objawów używania środków i substancji psychoaktywnych oraz podejmowania szkolnej interwencji profilaktycznej – szkolenie prowadzone przez psychologa szkolnego lub z Poradni Uzależnień • przedstawienie rodzicom / opiekunom uczniów źródeł informacji na temat profilaktyki antynarkotykowej dostępnych w Internecie (strony Ośrodka Rozwoju Edukacji, Krajowego Biura Do Spraw Przeciwdziałania Narkomanii); • organizacja spotkania z ekspertami z poradni ds. przeciwdziałania narkomanii lub policją – spotkania uświadamiające dorosłym zjawiska uzależnienia od substancji psychoaktywnych oraz skutków ich krótkotrwałego i długotrwałego zażywania; • zorganizowanie dyżurów psychologa. 	Psycholog, pedagog, nauczyciele przyrody i biologii.	Raz w roku	Rodzice / opiekunowie uczniów, nauczyciele i wychowawcy

3. Poradnictwo psychoedukacyjne dla rodziców / opiekunów uczniów prowadzone przez szkolnych specjalistów.				
1. Informowanie uczniów i wychowanków oraz ich rodziców / opiekunów prawnych o obowiązujących procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców . 2. Realizowanie wśród uczniów i wychowanków oraz ich rodziców / opiekunów prawnych programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego dostosowanych do potrzeb indywidualnych i grupowych 3. Kształtowanie w uczniach chęci dbania o swoje bezpieczeństwo, zapoznanie z procedurami. 4. Uświadamianie rodziców / opiekunów uczniów oraz samych zainteresowanych miejscach, w których mogą szukać pomocy w razie wystąpienia problemu.	- spotkanie z rodzicami/ opiekunami uczniów, -godziny wychowawcze	Psycholog, pedagog, wychowawcy, nauczyciele j.polskiego	Raz w roku	Rodzice / opiekunowie uczniów, uczniowie
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informowanie o obowiązujących programach profilaktycznych i procedurach postępowania nauczycieli i wychowawców oraz o metodach współpracy szkół z Policją w sytuacjach zagrożenia narkomanią, bądź w sytuacji wystąpienia problemu związanego z niebezpiecznymi substancjami na terenie szkoły podczas godziny wychowawczej; • podczas zebrania klasowego;(rodzice) • udostępnienie procedur postępowania oraz poinformowanie rodziców / opiekunów prawnych, o możliwości zapoznania się z takim programem; • umożliwienie rodzicom / opiekunom prawnym konsultacji z pedagogiem szkolnym w sprawie możliwych form pomocy. • prelekcja dla uczniów informująca o zagrożeniach płynących z zażywania substancji psychoaktywnych i promująca zdrowy tryb życia, • konkurs na najlepszy wytwór poetycki związany z promowaniem zdrowego trybu życia; • wywieszenie na gazetce adresów instytucji, w których można uzyskać pomoc. 				

<p>1. Kształtowanie u uczniów i wychowanków umiejętności życiowych, w szczególności samokontroli, radzenia sobie ze stresem, rozpoznawania i wyrażania własnych emocji, asertywności.</p> <p>2. Rozwijanie umiejętności życiowych u uczniów przez ćwiczenie odpowiednich postaw.</p>	<p>- aktywność fizyczna, - pogadanki; - rozszerzenie oferty pozalekcyjnych zajęć sportowych i kulturalnych.</p>	<p>Nauczyciele wych.fizycznego, pielęgniarka szkolna, wychowawcy.</p>		<p>Uczniowie</p>
<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • promocja aktywności fizycznej jako metody radzenia sobie ze stresem – zachęcanie uczniów do udziału w proponowanych przez szkołę fakultatywnych zajęciach sportowych, spotkania ze znanymi lokalnie sportowcami, przeprowadzenie wywiadów z osobami ćwiczącymi regularnie, spotkania z osobami prowadzącymi zajęcia tańca, fitness, pracujące na siłowni itp.; • pielęgniarka szkolna prowadzi zajęcia uzupełniające wiedzę uczniów na temat higieny osobistej, odżywiania, wyrabiania wrażliwości estetycznej, przedstawia różne metody radzenia sobie ze stresem; • Przeprowadzenie lekcji na temat asertywności i właściwego formułowania i obrony swojego zdania; 				

Część XIV: Prawidłowe relacje rodzinne a rozbite rodziny, eurosieroctwo, przemoc w rodzinie.

Jednym z rodzajów rodzin dysfunkcyjnych są rodziny niepełne, czyli takie, w której ojciec lub matka samotnie wychowuje dzieci w wyniku różnych sytuacji życiowych. Może być to związane czynnikami naturalnymi tj. śmierć jednego z rodziców. W takiej sytuacji dzieci przeżywają traumę, często obwiniają zmarłego rodzica o to, że ich porzucił i zmusił do życia bez niego. Drugim powodem niepełnej rodziny są rozwody. Zwykle są one bardziej szkodliwe dla dzieci niż te, które wiążą się ze śmiercią jednego z rodziców. Spowodowane jest to tym, że zwykle sytuację rozwodową poprzedzają dni bardzo nieprzyjemnej atmosfery w domu – narastające konflikty, wykorzystywanie uczuć dzieci w celu manipulowania nimi i zachęcenia do bycia po ich stronie. Niestety nauczyciele nie zawsze informowani są o zaistniałej sytuacji, a często otrzymują taką informację z drugiej ręki albo nabywają przypuszczeń (np. że coś złego dzieje się w otoczeniu dziecka) z powodu zmiany zachowania ucznia. Warto, aby szkoła zachęcała rodziców do informowaniu o takiej sytuacji. Oczywiście nie chodzi tutaj o wchodzenie w szczegóły sprawy i informowanie co jest powodem takiej decyzji jednak warto, aby wychowawca posiadał taką wiedzę. Tylko w takiej sytuacji będzie mu łatwiej zrozumieć ucznia oraz bardziej kompleksowo zadbać o jego specyficzne potrzeby.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
1. Stała kontrola sytuacji rodzinnej, rozwojowej, emocjonalnej uczniów oraz odpowiednie reagowanie w przypadku pojawiających się zmian zachowania. 2. Pedagogizacja uczniów i rodziców w temacie zmian zachodzących w życiu człowieka i ich efektów widocznych w zachowaniu, w sytuacji rozwodu. 3. Pomoc psychologiczno-pedagogiczna.	- wykłady, warsztaty, - broszury informacyjne. Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> należy zorganizować w szkole zajęcia uświadamiające bądź przypominające nauczycielom, rodzicom i uczniom, jak wygląda sytuacja rozwodowa i okołorozwodowa w oczach dziecka, jak może zmienić się jego zachowanie i postrzeganie, czego należy po nim oczekiwać, w jaki sposób rozmawiać z dzieckiem i jego rodzicami, jakie działania można podjąć w celu ułatwienia dziecku funkcjonowania. szkoła powinna zapewnić pomoc psychologiczną dla rodziców/prawnych opiekunów dziecka, znajdujących się w sytuacji okołorozwodowej. Warto stworzyć listę poradni, instytucji i organizacji, który pomagają dorosłym i dzieciom zmagającym się z takim tematem. 	Psycholog	Raz w roku	Nauczyciele, rodzice i uczniowie.
1. Wspieranie uczniów w trudnych rodzinie sytuacjach.	- wsparcie psychologiczne, - indywidualne spotkania z wychowawcą/ zaufanym nauczycielem/ zaufaną osobą dorosłą.	Psycholog, pedagog, wychowawca.	W miarę potrzeb w ciągu roku.	Uczniowie

Przykłady:

- jeżeli wychowawca zna problem dziecka może udzielić mu wsparcia, prowadząc z nim rozmowy na wspomniany temat. Przed rozpoczęciem takich rozmów należy jednak pamiętać, aby uzyskać zgodę rodziców dziecka;
- jeśli wymaga tego sytuacja to warto zapewnić uczniowi wsparcie psychologiczne. W tym celu należy zaprosić do udziału w spotkaniach osobę lubianą przez uczniów i zaufaną.
- jeśli dziecko przejawia trudności w szkole warto mu wytłumaczyć co może być tego przyczyną – np. problemy ze stresem, które wpływają na poziom koncentracji i uwagi. Jeśli taka sytuacja ma miejsce warto pokazać, a później ćwiczyć z młodym człowiekiem techniki, które pozwolą mu na wyciszenie i poprawienie stanu koncentracji. Nauczyciele nie powinni zmniejszać wymagań w stosunku do dzieci. Oczywiście w niektórych wyjątkowych sytuacjach można pójść na pewne ustępstwa i np. przesunąć termin pracy domowej na inny dzień, czy pozwolić zaliczać jakąś partię materiału w innym terminie. Taka sytuacja nie może pojawiać się jednak nagminnie, należy uważać, aby dziecko nie zaczęło nadużywać dobrej woli nauczycieli;
- w sytuacji gdy dziecko samo zgłasza się z problemem i zdradza jaka jest jego sytuacja rodzinna warto mu podziękować za szczerość i za to, że chciał podzielić się tą informacją właśnie z wami. Nauczyciel powinien pamiętać, że rozwód rodziców najczęściej powoduje poczucie wstydu i opuszczenia u młodego człowieka. Nauczyciel powinien zapewnić o swojej dyskrecji oraz udzielić emocjonalnego wsparcia jakim dysponuje. Warto zachęcić go do spotkania z osobą postronną np. psychologiem (wcześniej należy uzyskać zgodę rodziców);

Eurosieroctwo

Problem eurosieroctwa jest bardzo istotny. Niestety działający urzędnicy lokalni nie zawsze są w stanie dotrzeć do potrzebujących uczniom dlatego w dużym stopniu odpowiedzialność wychowawcza i działania profilaktyczne za takie dzieci spoczywa na instytucji szkoły i jej pracownikach. Dzieci dotknięte eurosieroctwem często ukrywają swój problem ponieważ wstydzą się, że zostali opuszczeni przez swoich rodziców. Młodzi ludzie zgłaszają się po pomoc do szkoły najczęściej już za późno, kiedy nie potrafią sobie samodzielnie poradzić ze swoimi trudnościami. Z tego powodu tak istotne jest utrzymywanie stałego kontaktu z rodzicami dzieci oraz sprawdzanie czy dziecko faktycznie pozostaje pod opieką osoby dorosłej, która jest jej prawnym opiekunem. Należy również obserwować syndromy, które normalnie występują przy tego typu problemach dzieci.

Wśród dzieci młodszych, ze szkoły podstawowej nauczyciele najczęściej wyróżniają:

- problemy w nauce,
- problemy wychowawcze,
- brak motywacji do pracy i nauki,
- problemy bieżące.

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca	
1. Wzrost świadomości rodziny oraz świadomości lokalnej na temat problemu eurosieroctwa.	- przygotowanie materiałów z zagadnienia eurosieroctwa,	Psycholog, pedagog	Raz w roku, w miarę potrzeb	Nauczyciele i wychowawcy	
2. Monitorowanie stanu obecnego oraz zmian w przyszłości.	Przykłady: <ul style="list-style-type: none"> • wychowawcy wymieniają się danymi kontaktowymi z rodzicami, którzy wyjeżdżają za granicę. Dodatkowo wspólnie ustalają zasady współpracy w sytuacjach kiedy dziecko przejawia coraz większe trudności dydaktyczne bądź sprawia problemy wychowawcze; • stałe kontrolowanie sytuacji migracyjnej, • zadbanie o stałą pomoc psychologiczną dla osób dotkniętych sieroctwem z powodu ekonomicznej migracji rodziców – dzieci i młodzież pozostająca w takiej sytuacji miewa problemy z samooceną (z powodu poczucia odrzucenia i zaniedbania przez rodziców), przez co bardzo często nie angażuje się w ogóle w życie klasowe i szkolne bądź kieruje swoje działania w kierunku samodestrukcji) • pozostawanie w stałym kontakcie z psychologiem/pedagogiem, który zajmuje się tym zagadnieniem. 				
3. Utrzymywanie nieprzerwanego kontaktu z rodziną, w której występuje migracja.					
4. Udzielanie wsparcia osobom potrzebującym.					

Przemoc i agresja w rodzinie dziecka

Przemoc psychiczna rozumiana jako wszystkie działania mające na celu pozbawienie atakowanej osoby zaufania do samej siebie, sprawienie by poczuła się zależna tylko w stosunku do agresora i samotna

Przemoc fizyczna jest nieco łatwiej zdefiniować, ponieważ jest to celowe działanie, w którym sprawca wykorzystuje swoją przewagę siłową w stosunku do innych członków rodziny. Agresor naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody.

Trzecim rodzajem przemocy, jest **przemoc na tle seksualnym**. Oznacza stosowanie przymusu względem drugiej osobie na tym tle. Możemy mówić o wymuszaniu pożycia seksualnego, zmuszenie do oglądania filmów lub pracy o tematy pornograficznej, brutalne niechciane rozbieranie, gwałty, dotykanie w miejscach nieakceptowanych przez drugą osobę, sadystyczne formy współżycia, zmuszanie do odbywania stosunku z osobami trzecimi bądź przymuszanie do oglądania takich scen, itp.

Program Wychowawczo-Profilaktyczny

Zadanie	Sposób realizacji	Odpowiedzialny	Termin oraz częstotliwość	Odbiorca
<p>1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz instytucji udzielających pomocy osobom doświadczającym takiego zagrożenia.</p> <p>2. Zwiększenie świadomości istnienia wielu form pomocy – poprawa dostępności do jednostek interwencyjnych i edukacyjnych dla osób dotkniętych lub zagrożonych przemocą domową.</p> <p>3. Rozbudzanie poczucia solidarności i braku obojętności na krzywdy ludzkie.</p>	<p>- pogadanki z przedstawicielami służb mundurowych oraz osobami przeszkolonymi do udzielania pomocy osobom zagrożonym lub dotkniętym przemocą domową,</p> <p>- udostępnianie materiałów szkoleniowych (ulotek, broszur, filmów) informujących o problemie,</p> <p>- zajęcia, godziny wychowawcze,</p>	<p>Pedagog szkolny, wychowawcy.</p>	<p>Raz w roku.</p>	<p>Rodzice/ opiekunowie, nauczyciel i uczniowie</p>
	<p>Przykłady:</p> <ul style="list-style-type: none"> • program działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczo-wychowawczych kompetencji rodziców, w szczególności rodzin zagrożonych przemocą: <ul style="list-style-type: none"> ○ udzielanie informacji o instytucjach udzielających pomocy członkom rodziny przeżywających sytuacje kryzysowe, organizowanie spotkań grupowych; ○ uświadamianie rodziców i uczniów jakie prawa im przysługują (wśród nich: wezwanie policji na interwencję, złożenie sprawy karnej w prokuraturze, prośba o pomoc innych dorosłych członków rodziny, osoby zaufane czy nawet sąsiadów, w przypadku doznania obrażeń fizycznych warto zgłosić się do lekarza w Rejonowej Przychodni Zdrowia i zrobić obdukcję, sporządzić listę świadków zdarzenia, nagrać awanturę domową), jakie działania powinni podjąć; 			
	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zajęć uświadamiających czym jest dobre zachowanie, a czym to nieakceptowane i jakie konsekwencje spotkają sprawcę takiego zachowania; • informowanie o tym w jaki sposób uczniowie powinni się zachowywać, gdy są świadkiem bądź ofiarą przemocy domowej; • informowanie o skutkach krótkotrwałych oraz długotrwałych, jakie niesie ze sobą doznawanie przemocy oraz przebywanie w otoczeniu gdzie występuje takie zachowanie; • podczas godziny wychowawczej: 			

	○ prowadzenie zajęć uświadamiających – przedstawianie uczniom wymyślonych historii gdzie głównym problemem była przemoc w rodzinie. Nauczyciel prosi uczniów o pomoc w zaplanowaniu i podjęciu działań interwencyjnych. Po uzyskaniu odpowiedzi, dzieci wraz z nauczycielem analizują ich poprawność, ○ zorganizowanie konkursu plastycznego/fotograficznego pt. „Dom bez przemocy”, • uświadomienie rodziców/opiekunów, że zachowanie przemocowe nie jest i nigdy nie będzie dobrym sposobem wychowawczym. • Nauczyciele zaznajomieni zostaną ze swoimi obowiązkami społecznymi oraz z procedurą „Niebieskie Karty” oraz przepisami prawa, które regulują ten problem. • Pedagog szkolny monitoruje zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy.